

SOSIALISTINEN AIKAKAUSLEHTI

TOIMITUS

EDV. GYLLING

Vastaava

O. W. KUUSINEN

Toimitussihteeri

SULO VUOLIJOKI

YRJÖ SIROLA

SISÄLTÖ:

Valtiollisia ääriviivoja

Suurlakkokysymys Suomessa. *Yrjö Sirola.*

Erotus Venäjän sosialidemokratisen ja

sosialivallankumouksellisen puolueen välillä. *J. N.*

Lentävät pyörät. *Väinö Wallin.*

Sosialismi ja yksilön vapaus. *O. V. Kuusinen.*

Suurlakko eri maissa.

Katsauksia.

ISBN 1796-928x
Sosialismi.net
Tampere 2015

Sosialistisen aikakauslehden toinen näyttenumero, tam-
mikuu 1906. Kieliasu on jätetty alkuperäiseen muotoonsa,
vain selvät kirjoitusvirheet on korjattu.

SOSIALISTINEN AIKAKAUSLEHTI

Näyttenumero 2

Tammikuu

1906

V ALTIOLLISIA ÄÄRIVIIVOJA.

»Harmaita, ystävä, ovat kaikki teoriat,
ikivihreä on vain elämän puu.» *Goethe*.

Että nykyinen tila on sietämätön, siitähän ei voi olla muuta kuin yksi mieli. Tästä hermoja kuluttavasta kiihkosta on päästävä oloihin, joissa taistelu ja työ sulavat yhteen säännölliseksi ja suunnitelmalliseksi toiminnaksi kansamme valituksen ja taloudellisen vaurastumisen puolesta. Mutta varmaa on, että tähän tasasempaan virtaan pyrittäessä on vielä laskettava ankara kosken korva; uuden eduskuntalaitoksemme syntymä ei vielä ole kriittisintä astettaan sivuuttanut, ja ilman kansanvaltaisen eduskunnan varmaa regulaattoria ei yhteiskuntakoneistomme enää pääse edes siihenkään, tosin vain näennäisesti tasaseen käyntiin, jossa se ennen näitä poikkeusvuosia kitkutteli. Salaperäiset sensationihuhut, dynamiittivarkaudet, lakot ja työsulut, jotka ajavat kansaa epätoivon partaalle, »punaset kaartit» ja »kunnalliset suojeleusvahdit», alituiset mielenosotukset, kansalaiskokoukset, adressit ja ponnet s. s. koko tämä Venäjältä

tulevain, kotoiselta pohjalta ravintoa löytävien kiihoittavien viestien vireillä pitämä jännitys ei ole keinotekoisesti poistettavissa, vaan täytyy sen käydä kriisinsä läpi. Kuinka on tämä onnistuva? – Että tarkinkin teoria elämän moninaisten mahdollisuuksien edessä tuntuu turhalta, on kyllä totta, mutta ilmeisiä mahdollisuuksia on lupa luetella ja vertauksia tehdä.

Mitä vaikeuksia on siis eduskuntauudistuksemme säännöllisen kulun tiellä? Uhkaavalta alkaa taas näyttää itäinen vaara. Mitä lohduttavat meitä eduskuntakomiteasta tulevat tiedot, että siellä valmistetaan yksikamarista eduskuntaehdotusta – tosin hitaasti, ehkäpä rajoituksillakin –, kun ilmeisesti on sopiva ajanhetki reformin toteuttamiseksi luiskahtamassa ohi? – Millainen on armollinen esitys oleva? – Siinä se! – Tekeekö senaatti voitavansa, että Pietarista tulisi todellakin esitys, jonka pohjalla valtiopäiväin enemmistö sitovien lupauksensa mukaan voisi hyväksyä kansamme yhteiskuntarakennuksen luotettavan kulmakiven, vai toteutuuko se katalana luikertava huhu, »ettei Pietarista yksikamarista esitystä tule», johon luottaen kai suuri osa yläluokkaa salaisesti hymyillen näyttelee kylmäverisyttä saadakseen sitten sopivana hetkenä vetäytyä hallitsijan selän taa ja sydämesään tyytyväisenä näyttää kansalle viatonta naamaa: mutta eihän se ollut *meidän* syymme! Totuuden nimessä myönnettäköön että tuo vaara voi olla olemassa ilman senaatin tai sen apurien mahdollista kierouttakin, mutta vaikea lienee näillä puhdistautua kansan edessä, kun tämä kysyy: teittekö voitavanne? Mahdotonhan ei ole otaksuma, että moinen temppu tehtäisi niiden taholta, joille kansamme hajanaisena pysyminen on elantokysymys, ja ihmehän olisi, jolleivät tä-

käläiset ja rajantakaiset vastustajamme sitä käyttäisi hyväkseen, mutta silloin myös voi »perustuslailliselta» hallituksestamme ja sitä kannattavilta valtiopäiviltä vaatia niin paljon siveellistä selkärankaa, että asettuvat solidaarisiksi kansansa kanssa, jonka kokoontuminen, konsolideeraus, heidän suussa muuten soi ontolta sanahelinältä ja katkeralta ivalta. - Ei siis vain tinkien ja kituuttaen annettuja myönnytyksiä, hyvät herrat, vaan reipasta ja rohkeata toimintaa myös näiden läpi ajamiseksi! Jos ette siihen ole valmiit, ette myöskään voi väittää olevanne kypsyneitä nykyiseen asemaan. Kansamme valtiollisen eheyden ja yhteiskunnallisen edistystoiminnan suurin vaara on sittenkin suurimmaksi osaksi tällä puolen Rajajoen.

SUURLAKKOKYSYMYS SUOMESSA.

»Kuolleiksi julistetut saavuttavat tavallisesti pitkän iän.» Tähän tapaan lausui muuan saksalainen sosialidemokraatti viime vuonna ryhtyessään selvittämään suurlakko-asiaa, joka lukuisissa työväen kongresseissa haudattuna kuitenkin itsepintaisesti pysyi hengissä ja kiinnitti mieliä kenties enemmän kuin mikään muu kysymys antaen aiheita loppumattomien syiden ja vastasyiden esittämiseen Saksan teoretikkojen puolelta - samaan aikaan kuin Venäjän kumoukselliset järjestöt varustautuivat käytännössä osottamaan, kuinka »kaikki pyörät seisovat, kun voimakas käsi tahtoo».

Miten suurlakko voi onnistua tai epä-onnistua, mitä sillä voidaan saavuttaa tai jäädä saavuttamatta, siitä antavat toi-

sessä paikassa tätä lehteä oleva ylimalkainen selonteko, Venäjän tapaukset ja meidän oma kansallislakkomme jonkunlaisen käsityksen, tässä on vain tarkoituksena esittää muutamia näkökohtia suurlakon vaikutuksesta ja mahdollisuuksista meillä. Vaikka täytyykin myöntää Bernsteinin olevan oikeassa sanoessaan, että suurlakkoa voi yhtävähän kuin vallankumousta *tehdä*, se kun näet, kuten kaikki muukin *syntyy* olojen välttämättömästä pakosta, niin olisi kuitenkin väärin olla edes yrittämättä hieman selventää käsitteitä kysymyksessä, joka tällä hetkellä vetää kaikkien huomion puoleensa meillä synnyttäen joko epämääräistä pelkoa ja salaisia vastavarustuksia väkinäisen ivan hymyn ohella niiden taholta, jotka siihen eivät tule ainakaan myötävaikutamaan, tai myös täyttäen mielen samalla kunnioittavan hartaalla vavistuksella, jolla ritarilyöntiään odottava lienee katsellut terävää miekkaa, asettaan tulevissa taisteluissa pyhimpien velvollisuuksiensa täyttämiseksi. Olisi yhtä turhaa toisella puolen uskotella itselleen ja muille suurlakkoajatuksen meillä pysyvän hengissä vain jatkuvan kiihotuksen perustalla kuin toiselta puolen kieltää sitäkään tosiasiassa, että suurlakon edellytykset ja sen onnistumismahdollisuudet nyt ovat kokonaan toiset kuin »vapauden viikolla» viime lokakuun lopulla. Käytäessä kysymykseen käsiksi on heti erotettava käsittelystä se anarkistien haaveksima suurlakko, joka meidät yhdellä iskulla siirtäisi keskeltä puoliksi kehittyneitä kapitalistimailmaamme sosialistisen tuotantotavan ihainnoituun yhteiskuntaan, jonka edellytyksiä meillä ei vielä ole. Emme myöskään ota huomioon sitä mahdollisuutta, että Venäjällä tapahtuva pikainen vallankumouksellinen loppusuoritus heittäisi meidät vain heikosti aavis-

tettujen myrskyjen myllerrykseen. On tarkoituksena vain valaista asiaa siltä kannalta, että Suomen köyhälistö päätyisi suurlakolla pakottamaan luokka-eduskuntaa hyväksymään tyydyttävän eduskuntamuodon tai ainakin mielenosotuslakolla osottaisi katkeruuttaan siinä tapauksessa, että valtiopäiviä huvittaisi kiivetä muodollisesti vanhoillisen armollisen esityksen tai muiden verukkeiden taa, joita tilaisuuksia sille lähestyvä taantumus tarjonnee kansan elinehtoisten vaatimusten hylkäämiseksi.

Edellisessä tapauksessa on lakon alkamishetki erittäin tärkeä ja on sosialidemokratiasella puoluehallinnolla siinä miltei ylivoimainen vastuunalaisuus edessä, sillä jos lakko - mikäli se yksityisistä komiteoista ollenkaan riippuu - alkaisi päiväakkään liian aikaisin, voisi se, viimeinen valtti kuin se on ainakin niiden silmissä, jotka sen kautta asiain *menestyksellistä* käännettä odottavat, aiheuttaa ennen aikaisen väsymyksen, ehkä erimielisyyksiä taistelevien riveissä ja yläluokilla olisi silloin tilaisuus riemuita kukistetun vastustajan niskalla. Ne yksityiset kostoteot, joihin asiain tällainen käänne antaisi aihetta, eivät enää voisi auttaa tosiasiallisesti sillä kertaa menetettyä peliä, eikä työväenluokka voisi kehua käyneensä taisteluaan täysin »järjestyneenä.» Mutta tulipa lakosta pakotus- tai mielenosotuslakko, niin on terveellistä edeltäkäsinkin harkita ne seikat, jotka voisivat työväestön pelastaa varsinkin ikävistä jälkiselkkauksista, joita ei suinkaan tule puuttumaan, niin totta kun Suomen porvaristo porvarillisena pysyy. Tosinhan kansanjoukot toiminnan hetkellä eivät kulje »lakkokatsumukset» taskussa, vielä vähemmän käsissä, mutta luottamushenkilöillä on kuitenkin

mahdollisuus noudattaa varmaa suunnitelmaa eikä siksi olekaan vähäksi arvattava sitä kokousta, jossa maalaisedustajain imponeeraava joukko viime joulukuun 30 ja 31 p:nä Ylioppilastalon juhlasalissa harkitsi näitä asioita.

Silloin esitetyistä suurlakko-ohjeista*) eivät kysymykset lakko-komiteain välttämättömydestä, tiedonantojen järjestelystä ja niiden luotettavuuden kontroleeraamisesta, rahankeräyksistä ja ruokatavarain kuten muidenkin varustusten hankinnasta anna aiheetta tarkempaan käsittelyyn. Että punasia kaarteja varten oli katsottu tarpeelliseksi laatia niin tarkat toimintaohjeet, selvinnee siitä merkityksestä, mikä todellisella järjestyskunnalla on levottomana aikana ja siitä vaarasta, johon kansalaiset rauhallisissa kokouksissaan joutuvat, jos järjestyksen valvojat käsittävät tehtävässä tarkoitukselleen perin vastakkaiselta kannalta, kuten poliisivaltion »lain ankarat valvojat» sangen usein tekevät. Teoreettisissa suurlakkokeskusteluissa ei suinkaan ole jäänyt huomaamatta se uhkaava mahdollisuus, että kansankokouksen muuttuessa levottomaksi - vaikka »epäjärjestyskin» vielä olisi kaukana - sotaväki saisi tehtäväkseen »puhdistaa kadut», jotka meidän pääkaupungissa ovat niin mallikelpoisen suorat ja leveät kuin missä tahansa uuden ajan suurkaupungissa, näissä »kapinapesissä», jotka ovat rakennetut »kaikki mahdollisuudet» huomioon ottaen. Ei meillä myöskään ole riittäviä takeita siitä, että sotaväkeä ei käytettäisi aseettomia joukkoja vastaan, jos vaan tähän »syytä» voidaan löytää - ja hakeva löytää aina! Ja jos ei yläluokkamme taholta sotaväkeä kutsuttaisikaan esille - kutsumattakin ne kyllä voivat

*) »Työmies» n:o 1 ja 2 1906. Kansan Lehti n:o 4.

tulla -, niin onhan olemassa kai parikin »porvariskaartia!» - Huomautettakoon erityisesti, että kansankokouksen voi joku sivullinen kylläkin saada »levottomaksi» panemalla toimeen pienen »ilotulituksen» y. m.

Mitä taas tulee lakon laajuuteen ja muutamien työalojen erottamiseen siitä, niin herättivät tätä koskevat suurlakko-ohjeet maalaisedustajissa voimakkaasti ilmeneviä epäluuloja, niiden kuin arveltiin sisältävän jonkinmoisen suurlakon »laimennuksen». Vaikeata onkin todella ensi katsauksella huomata miksi »kapitalistien koneita pitäisi suojella», »miksi heidän elukoitaan tai lapsiaan säästää» y. m., sillä »lakko kuin lakko». Mutta samalla kuin on saanut itselleen selväksi, että eihän lakko ole tarkoitus vaan keino, huomaa myös helposti missä kohdin lakko vahingoittaa juuri alaluokkaa, miekka kääntyy käyttäjänsä vastaan. On näet huomattava että yläluokka verraten helposti kestää muutamien päivien lakon mitä ravintoon, lämpöön y. m. välttämättömään tulee, kun sen sijaan köyhälistö tässä suhteessa voi hyvinkin pian tuntea huutavaa hätää. Ei ole sekään lakon eduksi luettava, että suurkapitaalille ei pieni työnseisaus tuota kovinkaan tuntuvaa haittaa, jollei se ole pakotettu palkkoja suorittamaan, ja kovin ankarista pakotuksista suojaa sitä uskollisesti hallitus. Keskiluokka, pienliikkeiden harjoittajat sen sijaan saavat suuremmat vauriot, joka seikka tuntuvasti laimentaa sitä myötätuntoisuutta, jolla tältä taholta useinkin seurataan työväen oikeutettuja taisteluita ihmisarvoisten elinehtojen ja kansalaisvapauksien puolesta. Ei myöskään voine kukaan väittää, etteikö löytäisi syrjäisiä työpaikkoja, joitten lakko sängen vähän vaikuttaa asian ratkaisuun, mutta sen sijaan

voi niiden työväestö yksin taistellen joutua ankariin selkkauksiin, joista suurten liikekeskusten työväki joukkopakotuksen kautta voi verraten helposti selvitä.

Mitä taas tulee lakkoon maatalousoloissa, niin ovat siinä paikkakunnalliset seikat etupäässä määrääviä juuri silmällä pitäen sitä, sattuuko isku todella etupäässä yläluokkaan. Ruokatavaran hankinta on myös tässä määräävänä. Mitä eläinten räökkäykseen tulee, vahingoittaisi se samoin kuin koneiden turmeltuminenkin yleistä tuotantoa pitempiaikaisesti kuin on tarkotettu ja silloin olisi se ankara taka-isku työttömiksi jääneille työläisille. Kaiken kaikkiaan olkoon sääntönä, että lakko on oleva mitä lavein Helsingissä, siihen on rautatieliikenne ehdottomasti saatava mukaan ja suuret liikekeskukset myös. Muualla katsottakoon tarkasti, eikö olisi edullisempaa asialle, että työssä ollen tuettaisi taistelevia tovereita.

Varotus taloudellisten, paikallisten ja ammatillisten vaatimusten esittämistä vastaan valtiollisten vaatimusten yhteydessä voi näyttää kummalliselta, mutta vähäinenkin kokemus lakkoasioissa kyllä selvittää, miksi on paras olla vaatimatta kovin montaa asiaa yhtä aikaa; - »parempi pyy pivossa, kuin kymmenen metsässä.» Väkivaltaisuuksien välttämismelvoitusta voi tuskin liian tarmokkaasti terottaa aikana, jolloin itäisen rajan yli tulevat sanomat suorastaan suggestiivisesti kiihottavat työläisiä, joilla omissa oloissaankin olisi kylliksi kiihotinta astumaan niiden rajain yli, joitten takaa alkaa anarkian lavea tanner täynnä kalliita kokemuksia »miekkaan rupeaminen, miekkaan hukkumisen» opin katkerasta totuudesta. Ja että lukumäärältään hyvinkin suu-

ri joukko tällöin tavallisesti sortuu, on valitettavasti liian usein toistuva tosiasia.

Entäpä työnsulku-uhkat? Vakavia merkkejä kylläkin ja samalla todistuksia yläluokan alhaisesta siveellisestä kannasta. Huomattava on että useat tehdasyhdistykset, suurtilalliset y. m., jotka eivät ilkenne olla mukana tässä katalassa pelottelussa, vakuuttavat, että jos työväen täytyy yleisen äänioikeuden ja yksikamarijärjestelmän puolesta ryhtyä lakoon, niin ovat he kannattamassa sitä. Ja juuri nämät uhkaukset ja muut varustelut yläluokan taholta ovat merkkejä siitä, ettei olla varmoja välttämättömäin vaatimusten riittävästä tyydyttämisestä, vaan aiotaan myöntää niin paljon kuin hyväksi katsotaan, ja jos alaluokka uskaltaa mukista, saa se »tuntea»! Työväellä on suurlakkoon varustaaminen taas vakava pantti siitä, ettei vaatimuksia ole leikkinä pidettävä.

Ja kun kaikki tämä selkeänä tietoisuudessa seisoo jylhän kysymyksen edessä: voiko näin ollen ollenkaan väittää, että suurlakkoon on ryhtyminen, tuntee vastuunalaisuuden vuorena uhkaavan. Yksilöllä on tässä kuitenkin se lohdutus, että tietää voivansa sangen vähän vaikuttaa puoleen tai toiseen. Lakko *syntyy*, jos sen *täytyy* syntyä, ja että äänioikeus on sellainen, onpa miltei ainoa asia, jonka puolesta on pantava viimeisetkin voimat liikkeelle, sitä ei kukaan asiaa käsitellyt teoretikko kiellä. Luonnollisesti kuuluu yksikamarijärjestelmä myös oleellisesti yleisen äänioikeuden vaatimukseen, koska edellinen ilman jälkimäistä jää turhaksi harhakuvaksi.

Niille, jotka epäonnistuneen lakon jälkeen aina ovat valmiit sormi pystyssä selittämään, että ei olisi pitänyt tehdä, niille on vastattava, kuten Oda Olberg vastaa Italian suurla-

kon jälkivarottajille. Hän näet lausuu, että lakon laimiinlyönti olisi väliin turmiollisempi kuin tappio. Järjestynyt työväestö, joka tämmöisten puuhien etupäässä seisoo, tietää hyvin, että taistelun tuloksista riippuu, saako se järjestyttämättömistä uusista joukkoista riveihin vai painuvatko nämä takaisin välinpitämättömään uneliaisuuteensa, josta ne vain levottoman ajan meteli herätti. Aivan harkitsematon hyökkäys, joka musertavasti lyödään takaisin, on tällainen nolaus, mutta kunniallinen tappio kalleimpain oikeuksien puolesta taisteltaessa ei hajota joukkoja, vaan sitoo ne yhä lujemmin yhteen. Joskin asema voi usein näyttää vaikealta, ei sen silti tarvitse olla toivoton. Asiaansa täytyy todellisen taistelijan luottaa, vaikka ei saakaan uskotella omaavansa voimia, joita ei ole. Rohkea on vain se, joka uskaltaa katsoa tosiasioita silmiin ja niiden mukaan toimintansa ohjaa. Toivottavasti on työväenliikkeen valistustyö jo lyhyessäkin ajassa ennättänyt valaa kansamme herääviin pohjakerroksiin siksi paljon sosialidemokratian tosi henkeä, että siihen luottaen voimme käydä yritykseen, jommoisessa yläluokkain kiitetty »intelligenssi» tavallisesti pettää, mutta jossa järjestynyt työväki ärsytyksistä huolimatta pysyy edeltä määräämässään järjestyksessä. Omat voimansa tunteva ja niitä harkitusti käyttävä kansa ei koskaan antaudu taisteluun, jota sen tarvitsisi tappionkaan kärsittyään katua. Se joka on täysin varustettu, voi saada vastustajansa käsittämään, että taistelu on turha. Silloin on voitto käsissä ja mahdollisimman pienillä uhrauksilla. Sitä toivomme *me*, mutta *he* päättävät. - Miten? Se näkyy pian! ***Yrjö Sirola.***

EROTUS VENÄJÄN SOSIALIDEMOKRATISEN JA SOSIALIVALLANKUMOUKSELLISEN PUOLUEEN VÄLILLÄ.

(Käsikirjoituksesta suomennettu).

Niin hyvin Euroopassa kuin Suomessakin on levinnyt se käsitys, ettei Venäjän sosialidemokratisen ja sosialivallankumouksellisen puolueen välillä olisi mitään periaatteellista eikä olennaista erotusta, vaan että niitä olisi pidettävä vain eri puolueryhminä. Niin esim. oli näitten rivien kirjottaja ulkomailla tilaisuudessa puhumaan asiasta Saksan, Itävallan ja Ranskan sosialidemokratian johtomiesten kanssa ja tuli usein huomaamaan, että pidettiin Venäjän sosialidemokrateja ja sosialivallankumouksellisia saman puolueen jäseninä, puoluetovereina. Yksin Jaurès, Bebel, Lilly Braun ja muutkin nimittävät Venäjän sosialivallankumouksellisia puoluetovereikseen. Ja »Vorwärts'in» toimitus on jakanut sosialivallankumouksellisille suuren osan »puoluetovereille» kerätyistä kymmenistä tuhansista, Belgian ja Ranskan sosialidemokratit ovat paljon lämpimämmissä suhteissa sosialivallankumouksellisten kuin sosialidemokratein kanssa.

Tahdon myöhemmin historiallisilla tosiasioilla seikkaperäisemmin valaista sosialivallankumouksellisten periaatteellista suhdetta sosialidemokrateihin; tässä koetan vain lyhyesti viitata osoittaa, ettei Venäjän sosialivallankumouksellinen puolue ole mikään proletarinen, vaan läpeensä porvarillinen kumouspuolue, jolla ei ole todellisen sosialismin kanssa mitään yhteistä.

Sosialivallankumouksellinen puolue on syntynyt entisestä Venäjän »kansantahdon-puolueesta» (народно-вольческая партия), joka rakentaa koko oppinsa venäläisen filosofin P. Lawrow'in yksilöuskonnon perustalle ja kieltää marxilaisen kommunismin. Se on yhdistänyt viisaisiin oppeihinsa joitakuita hataria maatalouskysymyksiä ja lupaa venäläisille talonpojille maata niin paljon kuin ne sitä tarvitsevat, jättäen sitte talonpoikain huoleksi miten tuon maan kanssa toimeen tullaan. Sosialivallankumoukselliset sanovat kansalle: »Olette köyhiä, sivistymättömiä ja ryysyisiä siitä syystä ettei teillä ole maata. Teidän on saatava maata niin paljon kuin on vain tarpeen. Me tahdomme auttaa teitä saamaan maata, jota niin välttämättä tarvitsette.» Ohjelmaa ei sosialivallankumouksellisilla ole ensinkään eivätkä he koskaan sano: Kaikkein maittein työläiset, liittykää yhteen! Eivät he myöskään sano koskaan sosialidemokrateille: Toverit! Ainoa mistä he voivat kerskata on terroristinen toiminta. Sellaisten miesten kuin Plehwen, Sergein y. m. toimittaminen pois tieltä on ollut ehkä ainoa työ, jonka nojalla puolue voi ylistellä itseään kansanvapauttajaksi. Mutta sitäkään ei voi laskea puolueen, vaan muutamien sankarillisten henkilöiden, Sasanowin, Kalejewin y. m. ansioksi. Se on tuhlannut paljon rahaa, mutta saanut vähän aikaan, sanovat Venäjän perustus- laillisetkin. Ja se saattaa olla hyvinkin totta. Viime aikoina, jolloin Venäjän sosialidemokratia käy järjestettyä taistelua itsevaltiutta vastaan ovat sosialivallankumoukselliset kadonneet. Että Venäjän maalaisväestön levottomuudet olisivat sosialivallankumouksellisten työtä, ei voida sanoa. Muuten voi Venäjän sosialivallankumouksellista puoluetta verrata Suomen aktiviseen vastustuspuolueeseen.

Venäjän sosialidemokratian pyrinnot ja ohjelma ovat yleisissä pääpiirteissään samat kuin mitä tiedetään jokaisen köyhälistöpuolueen asianaan ajavan; olen palaava siihen laajemmassa kirjoituksessa. Tässä täytyy minun kummin oikaista muuan väärinkäsitys, mikä Suomessa näyttää levinneen, nim. luulo, että Venäjän sosialidemokratian keskuhallinto pyrki kieltämään Suomen toveripuolueen itsenäisyyden. Se on perinpohjainen erehdys, sillä pidettyjen puoluepäiväin useampain eri päätösten mukaan tunnustaa Venäjän sosialidemokratia jokaiselle paikalliselle ja kansalliselle puolueelle täydellisen itsemääräämis-oikeuden. Ainoastaan ahdashenkistä nurkkaisänmaallisuutta ja kansallista turhamaisuutta sellaisenaan se vastustaa. Venäjän sosialidemokratit ojentavat kätensä veljelliseen liittoon suomalaisille puoluetovereilleen ja pysyvät uskollisina tunnusanalleen: Kaikkien maitten työläiset, liittykää yhteen! **J. N.**

LENTÄVÄT PYÖRÄT.

Suuri, monituhattamiehinen rautatieläismaailma on suurlakon kautta joutunut hyvin vilkkaaseen liikkeeseen. Pyörät ovat viikon seisahduksesta saaneet vinhaa vauhtia moniksi ajoiksi. Kun tällä liikkeellä sosialisesti on ihan erityinen luonteensa - rautatieläisolot ovat olleet ihan erityiset - koetamme seuraavassa lyhyesti esittää, mistä on kysymys.

Asioita, jotka nyt ovat tulleet päiväjärjestykseen rautatieläisten keskuudessa, on kaksi: palkkakysymys ja rautatieläisten liitto.

Lukijasta voinee tuntua omituiselta, että rautatieläisten palkkaliike on päässyt vauhtiin suurlakon yhteydessä, vaikka tuota lakkoa on tahdottu pitää yksinomaan valtiollisena taisteluna. Lähemmältä katsoen selviää kuitenkin aivan luonnollisesti suurlakon ja puheena olevan palkkaliikkeen yhteys.

Rautateitten palvelijakunta on pitkän kehityksen kautta järjestynyt hyvinkin tarkaksi viralliseksi työjärjestöksi. Valtio itse on luonut tämän järjestön. Mutta itsetietoinen, nykyaikainen työväenjärjestö ei se ole tähän saakka ollut, ei yhteiskunnallisessa eikä ammatillisessa suhteessa. Siitä on seurannut, että rautatieläisten palkkausolotkin ovat kehittyneet vain ositellen ja paloittain. Kaikki on riippunut virastojen yksipuolisista määräyksistä. Suurin osa rautatieläisiä on, kuten alempana tulemme näkemään, saanut elää kituutta tavattoman alhaisilla palkoilla. Tämän ovat rautatieläiset jo kauan tienneet ja tunteneet, mutta tositoimiin ei ole voitu ryhtyä, sillä, kuten sanottu, rautatieläiset ovat järjestö ja eivät ole, ja sitäpaitse olisi entisissä virkavaltaisissa oloissa ollut perin vaikea saada aikaan yleisiä, koko maan rautatieverkkoa käsittäviä rautatieläiskokouksia.

Mutta suurlakko muutti asiat. Virkavalta kukistui viikkokaudeksi rautateiltäkin. Suuria yleisiä rautatieläiskokouksia pidettiin Helsingissä. Niissä tuli esille palkkakysymyksen sangen kiivaassa muodossa. Olisi ollut anteeksiantamatonta jättää rauta takomatta, kun se oli kuuma. Ei mikään valtiollinen taktiikka voi estää luonnon voimia puhkeamasta silloin kuin ne ovat kypsyneet.

Palkkakysymystä käsiteltiin innokkaasti sekä mainituissa yleisissä lakkokokouksissa että niiden asettamissa valio-

kunnissa. Tuloksena oli lopullisen palkkakomitean valitseminen suuressa »makasiinikokouksessa» 4 p. marrask. Komitean tuli muodostaa ja hallitukselle esittää rautatieläisten palkkavaatimukset. Suurlakon jälkeen pidettiin yleisiä ja ammatillisia rautatieläiskokouksia kaikkialla valtion rautateillä, joten komitean käsiteltäviksi pian kokoontui toista saata seikkaperäistä pöytäkirjaa. Marraskuun 20 p:nä ryhtyi komitea työhönsä ja jouluk. 6 p:nä jätti se painetun esityksensä rautatien hallituksen kautta maan hallitukselle. Komitean, jonka puheenjohtajana on toiminut rataesimies J. Vartiainen Kouvolasta, on kuulunut 12 rautatieläistä (asemamiehiä, jarrumiehiä, ratavahteja j. n. e.)

Ennenkuin käymme kertomaan tämän mietinnön sisällyksestä, mainittakoon, että rautateitten viimeinen yleinen palkkaussääntö on v:lta 1903. Tämä palkkaussääntö ei kuitenkaan ole niin uudenaikainen kuin sen vuosiluvusta voisi luulla. Suurin osa rautatieläisiä nauttii palkkiota palkkaluokituksen mukaan, jossa on kokonaista 19 eri palkka-astetta! Alimmassa 19:nnessä palkkaluokassa on nimellinen palkkio 58, seuraavassa (18:nnessä) 59, sitä ylemmässä (17:nnessä) 67 markkaa kuukaudessa j. n. e. Selvää on, ettei rautatielaisperhe voi kunnollisesti elää moisella palkalla vaikkapa sen lisäksi saavatkin vapaan asunnon valtiolta tai sitä vastaavat vuokrat rahat ja vaikkapa palkka kalleimmilla paikkakunnilla onkin rahtusen korotettu.

Komitean esityksen tärkeimpiä vaatimuksia on se, että neljä alinta palkkaluokkaa olisi nyt kerrassaan poistettava palkkaussäännöstä, ja että siten kaikille valtionratoin pysyville palvelijoille määrättäisiin yleinen alin palkka, joka ei

saisi olla 84 markan (entisen 15:nnen palkkaluokan) kuukausipalkkaa pienempi.

Rautatiehallitus, joka jo on käsitellyt komitean esitystä, kuuluu esittäneen ainoastaan kahden alimman palkkaluokan poistamista, joten rautatieläisten alin kuukausipalkkio tulisi olemaan 67 markkaa. Rautatieläiset ovat perustaneet vaatimuksensa yksinkertaisen ihmisyyden ja oikeuden periaatteisiin. Rautatiehallitus on perustanut ehdotuksensa - Ruotsin esimerkkiin.

Komitea esittää edelleen, että kalliimmilla paikkakunnilla jo peruspalkan yhteydessä myönnettäisiin paikkakunnallisia lisäpalkkioita, ja on sitä varten luokittanut valtionradat erityisiin lisäpalkkapiireihin. Rautatiehallitus on vain osittain yhtynyt tähän ehdotukseen.

Palkanylennyksiä s. o. ylennyksen lähinnä ylempään palkkaluokkaan ovat rantatieläiset tätä ennen saaneet kolme kertaa, aina viiden vuoden palveluksesta. Komitea ja sen mukaisesti rautatiehallitus esittävät nyt näitä palkanylennyksiä myönnettäviksi entisellä tavalla, mutta kolmen vuoden palveluksen jälkeen.

Tärkeimpiä rautatieläisten komitean vaatimuksia on eläkeoikeuden saaminen. Tähän saakka on eläkeoikeus ollut hyvin rajoitettu. Komitea vaatii, »että kaikille vakinaisille rautatienpalvelijoille on 25 vuoden palvelusvuoden kuluttua ikärajaan katsomatta myönnettävä täysi eläke, vastaava peruspalkkaa siinä palkkausluokassa, jossa he ovat viimeksi palvelleet». Tämän »miljoonanyakysymyksen» on rautatiehallitus täydellisesti sivuuttanut.

Vuokraoloihinkin on komitea esittänyt parannuksia, jotka eivät kuitenkaan ole saavuttaneet rautatiehallituksen

huomiota enempää kuin komitean esitys »virantekorahoistakaan». Vapaapilettejäkään ei rautatiehallitus halua myöntää rautatieläisille entistä enempää. Sitä vastoin on rautatiehallitus osittain hyväksynyt komitean esittämään loma-aikaesityksen, jonka kautta rautatieläiset saisivat vapautta pari viikkoa vuodessa. Kuten tunnettu, on rautatiehallitus jo kiiruhtanut sulkemaan rautatieasemain kapakoita, joiden lakkauttamista komitea mietinnössään oli pontevasti vaatinut. Sitä vastoin ei komitean toinen esitys, »että kaikilta v:n 1906 alusta alkaen rautateitten palvelukseen astuvilta rautatieläisiltä vaadittaisiin ehdottoman raittiuden sitoumus», ole saanut rautatiehallitusta lausumaan halaisua sanaa.

Muihin palkkakysymyksen erityiskohtiin ei liene syytä tässä yhteydessä koskea. Kysymyksen yleinen luonne näkyy jo edellisestä. Mainittavaksi sopinee tässä, että komitean esityksessä on otettu huomioon rautateitten »kannattavuus», jonka laadusta ja luonteesta tehdään seikkaperäisesti selvää, ja ettei rautatiehallituksella näytä olleen mitään muistuttamista rautatieläisten kansantaloudellisten näkökohtien pätevyyttä vastaan.

Lopuksi tahdomme vielä huomauttaa eräästä komitean loppuesityksestä, koska sillä on periaatteellista merkitystä. Komitea näet vaatii, että »kaikkien vastaisuudessa esiintyvän rautatieläisiä koskevain työ-, palvelus- ja palkkausasiain hallinnollisiin käsittelyihin kutsutaan osaa ottamaan myöskin asianomaisten rautatieläisten valitsemia edustajia». Sietäisi muittenkin valtion raatajain seurata esimerkiksi.

Sillä kannalla on nykyään rautatieläisten palkkakysymys. Jännityksellä odotamme kysymyksen johtuvaa kehittymistä.

Maamme rautatielaitos on pian 44 vuoden vanha. Se on laakkaamatta kasvanut ja laajentunut. Se on yhtä kehittynyt työnjakoonsa kuin hierarkiseen virkavaltaisuuteensa nähden, joka viimeainittu ominaisuus on yleinen kaikissa valtion laitoksissa, vaikka harvassa niin huipustunut kuin tässä. Rautateitä palvelevat 6,000-7,000 kansalaista jakautuvat kolmeen suureen osastoon, liikenneosastoon, rataosastoon ja koneosastoon, joissa kaikissa on moniportainen työ- ja arvoasteikko; ylimmällä kukkulalla istuu rautatiehallitus. Mutta tästä työjaosta riippumatta ja huolimatta jakautuvat nuo tuhannet kansalaiset kahteen selvään ja jyrkästi toisistansa eroavaan ryhmään, samoihin jotka tavataan kaikkialla nykyisessä yhteiskunnassa, nim. käskijöihin ja käskettäviin, herroihin ja työmiehiin, eli tässä tapauksessa virkamiehiin ja palvelijoihin.

Rautateiden palveluskuntaa sanotaan tavallisessa puheessa »rautatieläisiksi». Yleisö tuntee heidät kiltiksi, siistiksi väeksi ja uskoen sananpartta »vaatteet tekevät ihmiseksi» pitää heitä jonkunlaisena työkansan edistysväkenä. Virkamiehet, jotka pian 44 vuotta ovat komentaneet rautatieläisiä, ovat näköjään saaneet heistä hyvin nöyräselkäisen ja kuritetun joukon.

Kapinaa ei sellaisen väen puolelta uskoisi mahdolliseksi. Ajan riennoissa ovat rautatieläiset olleet mukana sillä tavoin kuin sopii odottaakin, omat yhteiset riennot ovat jääneet vähemmälle. Rautatieläisillä on muutamia enemmän tai vä-

hemmin nimeään vastaavia ammattiyhdistyksiä, pari ponte-
vaa raittiusliittoa, epämääräisempi »rautatieläisyhdistys»
y. m. s. laitoksia. Mutta varsinainen ammatillinen ja sosialis-
tinen yhteishenki ei ole heidään piirissään vielä vanha. Am-
matillisen yhteishengen syntymistä on haitannut rautatie-
läisammattien monihaaraus ja niitten sisällekkin tunkeu-
tunut hierarkisuus, joka erottaa parempipalkkaiset rauta-
tienpalvelijat huonompipalkkaisista rautatienpalvelijoista
melkein samalla tavoin kuin rusthollari eroo talollisesta tai
talollinen torpparista. Sosialismilta ovat rautatieläiset sel-
laisissa oloissa säilyneet paljon visummin kuin »suomen-
mielisyydeltä» ja »perustuslaillisuudelta», jotka yhä vieläkin
raatelevat rautatieläismaailmaa tosiedistyksen vahingoksi.

Suurlakko on kuitenkin huomattavassa määrässä muut-
tanut näitäkin oloja. Suuri innostus ja yhteishenki valtasi lak-
kon alussa näennäisesti koko rautatieväestön, niin että
virkamiehet (»rautatiemiehet») ja »rautatieläiset» näyttivät
jo sulautuvan suloiseksi sopusointuisuudeksi. Herrat huusi-
vat työmiesten kanssa kilpaa yleistä äänioikeutta, kieltolakia
ja sortovallan poistamista. Kaunista yhteistoimintaa, kesti
kuitenkin vain siunaaman. Itse asiassa vaikutti lakko virka-
miehiin ja palvelijoihin aivan eri tavalla. Herrat saivat yh-
dellä otteella kaikki mitä halusivat, mutta työmiehet
pääsivät vasta pyrintöjensä alkupäähän. Siispä tuli taas »ero
meistä». Mutta ero ei enään ole entinen. Ennen olivat virka-
miehet vaatineet eroa, nyt sitä vaativat palvelijat. Virkamie-
het, jotka ennen eivät ole saaneet torjutuksi työntekijöitä
kyllin kauaksi luotansa, luulottelevat nyt lapsellisen yhtei-
syyden ajan alkaneen, nyt kun itsetietoisuuden ja luokkatie-
toisuuden elähdyttävät tuulet ovat alkaneet puhaltaa

miehistössä ja vielä sitä pullistuvien purjeiden vapauden ulkopuolelle. Surukomedialta ovat näyttäneet perustuslaillisten ja suometarilaisten herrain simasuiset houkutukset saada rautatieläisiä yhtymään herrain johdettaviin veljesliittoihin. Syöttinä on käytetty jos jotakin. Perustuslailliset virkamiehet ovat paenneet köyhän Suomi-äidin helmoihin, jolta muka työväen ei sovi nyt palkanylennystä vaatia; itse he kyllä eivät koskaan ole säälineet Suomi-äidin köyhyyttä. Samoin on koetettu vahingoittaa palkkaliikettä silläkin verukkeella, että muka palkanylennys olisi lykättävä kansaneduskunnan ratkaistavaksi; niinkuin ei hallituksella ilman valtiopäiviä olisi oikeutta ja velvollisuutta pitää huolta työväen toimeentulosta. Moisilla tempuilla on saatu aikaan aivan päinvastaista kuin niillä lienee tarkoitettu. Ennen suurlakkoa olisivat »veljeysliitot» mahdollisesti menneet mukiin; suurlakon jälkeen ne tulevat kuin »hiiva uuniin».

Rautatieläiset ovat näet itse suurissa uutisrakennuspuuhissa. Tekeillä on yleinen rautatieläisten (s. o. rautatienpalvelijain) liitto kansanvaltaisella ja tasa-arvoisella perustalla. Edessämme olevan rautatieläisten liiton sääntöehdotuksen mukaan tulisi liitto toimimaan rautatieläisten eri ammattiyhdistysten yhdyssiteenä, »voidakseen yksimielisellä yhteisvaikutuksella ja yhteisillä käytännöllisillä toimilla edistää ja valvoa heidän parastaan, kohottamalla heitä aineelliseen ja henkiseen hyvinvointiin».

Liiton asioita tulisi hoitamaan 16-miehinen liittohallinto, jonka jäsenet on valittu tasapuolisesti eri ammattiosastoista. 7 Helsingissä olevaa liiton hallinnon jäsentä ovat toimeenpanevana valiokuntana.

Yritys tarkoittaa siis etupäässä lujan ammattijärjestön perustamista rautatieläisten keskuuteen. Sellainen epäilemättä onkin kipeästi tarpeen jo nykyisen palkkakäytännön onnellista ratkaisua varten. Toivottavasti alkaa nyt rautateillämme vilkas ammatillisen yhteistoiminnan aika, ja toivottavasti saa kansamme työtätekevä luokka uudesta liitosta voimakkaan ja uskollisen ystävän.

Suomen sosialidemokratienkin on syytä iloita rautatieläisliikkeestä, joka jo on ehtinyt osoittaa niin suurta itsenäisyyttä ja luokkatietoisuutta.

Väinö Wallin.

SOSIALISMI JA YKSILÖN VAPAAUS.

Yksilöllisten ennakkoluulojen hävittäminen on aina verrattain helppo asia. Mutta kun kokonainen kansa tai kansanluokka on jonkin syöpyneen ennakkoluulon vallassa, niin siinä vaatii vapauttaminen sekä aikaa että vaivaa. Ei siinä riitä, että kerta kaikkiaan asian selittää ja todistaa, että kumoaa sellaisen ennakkoluulon selvillä kieltämättömillä todistuskappaleilla, joitten luulisi menevän kenen järkeen tahansa. Kumotkoon sen tänään niin perinpohjaisesti kuin suinkin, huomenna on sama ennakkoluulo yhtä terhakkana vastassa. Ei sitä tapeta kerralla eikä vielä kymmenelläkään. Sen järjettömyyttä on vuosikymmeniä huudettava, ja sittekin saa sen lopulta vain väkipakolla nujerrettua.

Sellainen itsepintainen luokkaennakkoluulo on tavallaan porvarillisten käsitys yksilön vapaudesta, jota käsitystä vastaan sosialismin eturivin miehet ovat monasti turhaan kal-

pansa taittaneet. Ei sillä ettei olisi monin kerroin osotettu sellaisen väitteen täydellinen perusteettomuus, että sosialismi muka hävittäisi maailmasta kaiken yksilöllisen vapauden. Hatarampaa väitettähän sosialismia vastaan tuskin voidaan tehdä, ja sen hataruus on kyllä kerta toisensa jälkeen todistettu. Mutta siitä huolimatta vastustetaan sosialismia vielä tänäkin päivänä milt'ei kaikkein useimmin juuri yksilön vapauden nimessä.

Muulla maailmassa näyttävät sosialistit tässä, kuten useissa muissakin samallaisissa »periaatteellisissa» kysymyksissä arvelleen, että turhaa on juosta vasikan kanssa kilpaa. Ja se on ollut varmaan viisaasti tuumittu. Mutta kookonaan ilman tuollaista kilpajuoksua ei vielä sosialismi liene missään maassa päässyt etenemään, ja tuskin on pääsevää meilläkään. Siis tuulimyllyjä vastaan, edessä ne kerta on kuitenkin! -

Sosialismin vastustajat lähtevät tietysti siitä, että nykyisessä yhteiskunnassa on yksilön vapaus tosiasia, jota ei kukaan voi epäillä. Sosialismi nyt vain tahtoo hävittää tämän ihanan vapauden ja sulloa kaikki ihmiset jonkinlaisen kurtushuonelaitoksen tapaiseen pakkojärjestelmään.

Miten lienee. Meidän torpparimme esim. ovat kyllä yleensä hyvin sävyisiä ja avuliasta väkeä, mutta on sentään vaikeata uskoa, että hekään pelkistä avuliaisuudesta ihan vapaaehtoisesti suostuisivat uuvuttamaan voimansa 14-tuntisissa päivätoissa vieraalla vainiolla, että he ilman muuta suostuisivat itse vaimoineen ja lapsineen puutetta kärsimään, ainoastaan rikastuttaakseen joitakuita yksityisiä maanomistajia. Vuokrasopimus on vapaa, sanoo viisas laki. Tietysti, on vain niin paljon hulluja vuokralaisia, jotka ovat

vapaehtoisesti alistuneet orjuuteen. Ja samallaisia ovat kaikki palkkatyöläiset, niin maalla kuin kaupungeissa, vapaita ihmisiä, jotka myövät vapautensa yksityiselle työntteettäjälle. He myövät työvoimansa koko elinajaksi hänen käytettäväkseen, jokapäiväisen leipänsä, terveytensä, elämänilonsa ja ihmisarvonsa, kaikki he myövät, vieläpä suureksi osaksi lastensakin perinnön, sen mahdollisuuden, että ne edes saisivat elää vapaina ihmisinä. Ja sen kaiken tekevät he kai vapaaehtoisesti, ainoastaan toteuttaakseen sitä nykyisen yhteiskunnan viisasta järjestystä, että satojen täytyy raataa ja kärsiä kun yksi ainoa nauttii ja kokoo omaisuutta.

He ovat vapaita, väitetään kaikesta huolimatta yläluokan taholta. Nykyajan sivistysvaltioissa ovat kaikki jäsenet vapaita kansalaisia, ja ovat olleet vapaita aina siitä alkaen kuin orjainpito lakkautettiin.

Mitkä välittömät syyt nyt eri maissa orjain vapauttamisen lienevät aiheuttaneetkaan, perimmäisenä syynä on kuitenkin pidettävä sitä seikkaa, että orjuus siinä muodossaan ei enää vastannut talousolojen kehitystä eikä sopinut kapitalismin synnyttämiin uusiin tuotantomuotoihin. Selvemmin sanottuna, orjainpito ei enää kannattanut. Tiedetään esim. Pohjois-Amerikan entisten orjainpitäjäin omista lausunnoista, että neekeriorjuuden lakkauttaminen tuotti heille huomattavassa määrin taloudellista hyötyä. Henry George julkaisee m. m. erään kirjeen, jossa jonkin entisen orjainomistajan poika puhuu tähän tapaan: »Maatilan haltijat ovat muutokseen tyytyväisiä. He sanovat: 'Olimme sentään aika tyhmiä käydessämme sotaa orjuuden puolesta. Nyt tulee työ meille halvemmaksi kuin ennen pitäessämme orjia.' Ja minäkätähden? Koska he nyt voivat korkojen muodossa vaatia

neekeriltä enemmän työtä kuin mikä orjuuden aikana oli mahdollista; sillä silloin täytyi heidän toimittaa hänelle riittävästi ravintoa, vaatetta ja lääkärin apua, säilyttääkseen hänen terveytensä, ja heidän omatuntonsa kuin myös laki ja yleinen mielipide pakotti heitä pitämään hänestä huolta vielä sittenkin, kun hän ei enää voinut tehdä työtä. Nyt eivät he ole vastuunalaisia eivätkä vähääkään välitä hänestä sen jälkeen kun ovat hänen voimansa kuiviin riistäneet.»

Vapaan kilpailun ja suurtuotannon ajalla ei orjainpito enää lyönyt leiville, vaan oli lopetettava. Mutta silti ei orjuus maailmasta hävinnyt, kaukana siitä. Se vain muutti muotoaan. Nouseva suurteollisuus tarvitsi paljon orjia, vieläpä halpahintaisempia ja samalla tuottavampia orjia kuin ne mitä ennen vanhaan hyvään aikaan oli elätetty ja ruoskittu. Ja pikkutuotannon raunioilta sekä nälkiintyneen maalaisväestön riveistä, kaikkialta virtasi väkeä suuriin tehtaisiin ja teollisuuslaitoksiin, palkkaköyhälistön joukko kasvoi nopeasti ja kasvoi suunnattomaksi. Miten kehitys suurissa teollisuusmaissa sitte on jatkunut, lienee kaikille tunnettua. Palkkatyöläisen vakinaisen liikaväen, n. s. teollisuuden reserviarmeijan muodostuminen ja lisääntyminen, yhä useammin uudistuvat suuret liikepulat, ja pääoman keskittyminen yhä harvempiin käsiin, kaikki nuo kapitalismin luonteenomaiset kehitysilmiot ovat yksissä synnyttäneet ja vakaannuttaneet sen nykyaikaisen orjuuden, palkkaorjuuden joka saattaa usein ihan kadehtien ajattelemaan vanhan patriarkalisen elinorjuuden aikoja.

Nykyinen palkkatyöläinen on täydellisesti riippuvainen pääomasta ja siten myös yksityisestä pääoman haltijasta, työnantajasta. Hän on pakotettu myömään työvoimansa

työnantajan määräämään hintaan. Ja koska hänen työnsä ei työnantajan kannalta katsoen ole muuta kuin tuotannon väline, aivan samoin kuin kone tai raaka-aine, on työpalkkakin meno, jonka maksaja koettaa supistaa mahdollisimman pieneksi. Eikä ainoastaan hänen työnsä vaan koko hänen personansa on pelkkä välikappale, joka tarvittaessa ostetaan, sidotaan elinkaudekseen toimimaan koneena muitten koneitten rinnalla tai tarpeettomana sysätään tieltä pois. Työaika ja ne olosuhteet, joissa palkkatyöläisen on työskenneltävä, määrätään hänen mieltään kysymättä. Työntekijä astuu hengenvaarallisiin kaivoksiin, tulee tehtaaseen, jossa jotenkin varmasti tietää terveytensä muutamassa vuodessa täydelleen murtuvan, hän tekee mitä tahansa kun vain komennetaan. Kaikellaisiin työnantajan määräämiin ehtoihin ja rajotuksiin, jotka eivät suinkaan aina koske yksin työoloja, vaan ulottuvat säännöllisesti työntekijän yksityismailmaan, kotioloihin, seurusteluun ja henkisen elämänkin alalle, on tämän vastaansanomatta mukauduttava. Tehtaitten kurjat työläiskasarmit, työväenyhdistyksiin kuuluvain työstä karkottamiset ja määräykset mitä sanomalehtiä työväki saa lukea, jollaisista seikoista meilläkin lienee silloin tällöin kuultu, kuvaavat hyvin noitten rajotusten laatua. Ja että työntekijä henkisesti pysyisi orjan asemassa, siitä ainakin koetetaan pitää isällistä huolta, milloin uskonnon ja kansanvalistuksen varjossa, milloin suoranaisella pakotuksella tukehuttaen kaikki työläisten yritykset esiintyä vapaina kansalaisina tärkeissä yhteiskunnallisissa, valtiollisissa ja uskonnollisissa kysymyksissä.

Luulisi tosiaankin arveluttavan puhua työntekijän vaudesta nykyisessä yhteiskunnassa!

Vaikka ei kapitalistisessa yhteiskunnassa palkkatyöläinen ole ainoa orja. Hän on vain alin orja. Ihmisiä ei näet voi jakaa yksin työtätekeviin ja omistaviin, sillä varsinkin yläluokan keskuudessa on suuri ja nopeasti kasvava joukko loisia, jotka eivät tee työtä eivätkä edes omista mitään. Ja ne jos mitkä ovat pääoman orjia, vaikka, niinkauvan kuin mureja pöydältä putoo, voivat kuvitellakin olevansa vapaita herroja. Lisäksi kaikki ne jotka »ylempänä palveluskuntana» riippuvat harvain yksityisten omistaman pääoman varassa, ne ovat kyllä paremmin maksettua väkeä, mutta vapaus... no, siitä ei uskollinen palvelija piittaakaan; jotapaitsi jo se seikka, että edes tuntee olevansa vapauttaan vailla, edellyttää aina jonkin verran vapaata hengen kehitystä. Eivätkä edes ne harvat, joille tuotannonvälikkappaleitten yksityisomistus suo mahtiaseman yhteiskunnan jäsenten suuren enemmistön yli, ole vapaita. Pääoma on heidänkin herransa ja kiusanhenkensä, joka sen sijaan että auttaisi heitä elämään täyttä elämää vapaina ihmisinä, muuttuu heidän elämänsä itsetarkotukseksi ja uuvuttaa heitä liike-elämän uhkapelissä, missä satunnainen pula voi minä päivänä tahansa syöstä heidät alas poljetun ja halveksitun köyhälistön joukkoon.

Että aikamme koko sivistyselämä, tiede, taide, kasvatust ja sen monet muut tärkeät puolet, kärsivät ja surkastuvat pääoman raskaassa ja alentavassa orjuudessa, on siksi räikeä tosiasia, että se on usein pannut porvarillisetkin kirjailijat katkerata mieltään purkamaan. Köyhälistöllä on luonnollisesti tässäkin suurin syy valittaa, sillä kun sivistys kerran nykyään täytyy rahalla ostaa, jää rahaton siitä vallan osattomaksi; ne armeliaisuuslaitokset ja puukenkäkoulut,

mihin palkkatyöläinen voi lapsensa laittaa, eivät tietysti ke-
tään ihmistä sivistä, eikä omistavilla luokilla nähtävästi ole
halua niitä parantaa. Kun pääoman hirmuvalta tämän lisäksi
yhä enemmän hävittää sekä yläluokan että varsinkin köyhä-
listön keskuudessa kaikki onnellisen perhe-elämän ehdot,
niin ei ole ihmeteltävää, että siveyskin, minkä paras tuki on
pilvetön perhe-elämä, on nykyään niin suuressa määrin vain
kauppatavaraa. Siis kaikkialla näemme samat kahleet: niin-
kuin nykyään tuotanto on tuotantoa vain pääomaa eikä ih-
misten yhteiskuntaa varten, samalla tavoin koko nykyajan
elämä riutuu ja huokaa pääoman orjuudessa.

Ja kun nyt sosialidemokratia alkaa vapaustaistelun, his-
torian suurimman vapaustaistelun syvintä orjuutta vastaan
kuin koskaan on ollut, vastustetaan sitä »vapauden» nimes-
sä. Sosialismi uhkaa hävittää kaiken sen yksilöllisen vapau-
den, jota nykyinen yhteiskunta suo jäsentensä niin suuressa
määrin nauttia, selitetään silmää räpäyttämättä. Nykyään,
jolloin yksilön yritteliäisyydelle on sallitty täysi toimintava-
paus, voi jokainen kyky täysin kehittyä ja tulla parhaimmalla
tavalla käytetyksi, mutta sosialistisessa yhteiskunnassa tul-
taisiin vain ruoskan kanssa toimeen. Ei siis ole mitään syytä
nostaa kansaa nykyistä yhteiskuntajärjestelmää vastaan,
sillä vain vapauden pohjalla voi nykyajan elämä saavuttaa
kaikinpuolisen kukoistuksensa.

Aivan niinkuin vapaus ja orjuus eivät olisikaan vasta-
kohtia, niinkuin toisella ihmisellä ei olisi yhtä suuri oikeus
vapauteen kuin toisellakin, ja niinkuin vapauden nimessä
voitaisiin puolustaa mitä mielivaltaa tahansa! (Jatk.)

O. W. Kuusinen.

SUURLAKKO ERI MAISSA.

Neue Zeitissa I/IV 05 kirjottaa *Eugen Umrath* seuraavaan tapaan:

Suurlakkoate syntyi Internationalen, Marxin johtaman kansainvälisen työväenliiton, aikoina. Jo ennenkin oli ajatus tuotannon keskeyttämisestä esitetty ja Ranskan vallankumouksen ensiaikainen johtaja, kreivi Mirabeau huudahtaa etuoikeutetuille luokille: »Varokaa, älkää ärsyttäkö kansaa, joka *kaiken tuottaa* ja jonka vain tarvitsee *olla liikkumatta* tullakseen peloittavaksi.» Englannin chartistiliikkeen aikana esiintyi sama asia.

Mutta vasta Internationalen aikana alkaa toiminta yleislakon hyväksi keinona proletariaatin vapauttamiseksi palkkaorjuuden kahlehista. Brüsselin kongressissa 1868 lausuttiin:

»että lakko ei ole keino työväenluokan lopulliseksi vapauttamiseksi, mutta usein välttämätön nykyoloissa».

Yleislakkoaatteesta huomautettiin:

»ettei yhteiskuntaruumis voisi tulla toimeen, jos tuotanto määräytyksi ajaksi ehkäistäisi; niin että tuottavain puolelta on kylliksi, kun keskeyttävät tuotannon, tehdäkseen persoonallisten ja despoottisten hallitusten toimet mahdottomiksi».

»Die Internationale»-lehti kirjoitti v. 1869: »Jos lakot laajenevat ja kutoutuvat toisiinsa, ovat ne lähellä suurlakkoa; ja suurlakko voi nykyisten vapautuspyrkimysten vallitessa vain loppua yhteiskuntaa uudistavaan romahdukseen.»

Mutta aatos, että kapitalistien valta kaatuisi tuskin heränneen, järjestämättömän proletariaatin kädenkääntämällä, alkoi menettää merkitystään niiden silmissä, jotka Marxin oppien mukaisesti antautuivat valtiollis-ammattilliseen kasvatus- ja järjestäymistoimintaan selvästi tajuten ettei heidän tehtävänsä suorita epäselvä, kumouksellinen vähemmistö, vaan ainoastaan järjestyneet, kouluutuneet ja tarkoituksperänsä tuntevat köyhälistöjoukot.

Anarkistinenkin suunta myönsi suurlakon vaikeudet ja kehoitti järjestäymään. Selväksi kävi, että sen, joka tahtoi taistelua käydä, on ensin järjestettävä armeijansa.

Vuosikymmenen kuluttua sukelsi aate taas esiin. Köyhälistön voima oli kaksin verroin varttunut, kaikkiin kapitalistisiin maihin olivat uljaat taisteluarmeijat muodostuneet. Luonnollisesti heräsi suurlakkoajatus. Tietäen, ettei vallitsevien luokkien puolelta ollut odotettavissa vakavaa, perinpohjaista parannusta rauhallisella tiellä, ja etteivät osittaiset lakot voi tuntuvampaa riistämisen vähennystä odottaa, alettiin saarnata suurlakkoa köyhälistön elinehtojen kohoittamiskeinona, yhteenkuuluvaisuustunteen ja luokkatunnon vahvistajana.

Välittöminä tyytymättömyyden ilmauksina kasvavaa sortoa vastaan alkavat yleislakot tulla päiväjärjestykseen.

Ensimäinen tämäntapainen taistelu puhkesi Yhdysvalloissa. Marrask. v. 1885 päätti ammattiyhdistysten kongressi yleisen työlakon 1 p:ksi toukok. 1886, eikä aijottu ennen lakata, kuin olisi saavutettu 8-tunninen työpäivä. Kunniakkaan tasavallan kapitalistiluokka kosti kauheasti tämän uhkauksen heidän riistämisen-»vapauttaan» vastaan. N. 300,000

työläisen liike kukistettiin julmalla tavalla; huippuna oli lakkokiihoittajien kuolemaan tuomitseminen.

Espanjan työläiset ryhtyivät nyt taisteluun sangen laajoin lakoin, ja jos ei hyväksyisikään kaikessa heidän taktiikkaansa, niin ei voi olla ihailematta sitä innon hehkua ja sankarillista rohkeutta, millä he suuria uhrauksia kärsien taistelivat.

Yleislakkoja, jotka ulottuivat vain *yhteen ammattialaan* seurasi sitten etenkin *vuoriteollisuudessa* eri maanäärissä kuten Pennsylvaniassa, Koloradossa, Ranskassa, Englannissa, Belgiassa ja Itävallassa sekä Saksassa, jossa juuri äsken suoritettiin mitä valtavin tällainen taistelu.

Rautatieläiset huomasivat pian, että »kaikki pyörät pysähtyvät kun voimakas käsi tahtoo». Tämäntapaisia taiste-luita on suoritettu Hollannissa, Italiassa, Unkarissa ja Venäjällä. Hallitukset ovatkin käsittäneet tämän ase-ten tehoisuuden vastaamalla: Hollanti kieltäen rautatieläisiltä lakonteko-oikeuden, Italia kutsuen asevelvolliset lakkolaiset aseisiin sotilaina suorittamaan työnsä; Unkarissa kutsuttiin myös reservit rautatietyöhön. Kuinka vähän moiset keinot auttavat, osoittautui Italiassa.

Monet muutkin ammattialat ovat yleislakkoja yrittelleet. Erotettava on jollain ammattialalla tehty lakko ja sellainen, johon koko seudun työväki yhtyy ja joka on alkavan luokka-taistelun etuvartiokahakkaa.

Kolmas laji yleislakkoa on se, kun taistellaan jonkin valtiollisen perusoikeuden puolesta.

Tämmöinen oli se lakko, johon Belgian työväestö v. 1893 ryhtyi 20 vuotta turhaan vaadittuaan äänioikeutta. Liike tuotti yleisen vaalioikeuden, mutta ei yhtäläistä. V. 1899

seurasi toinen, jonka hallitus sivuutti lupauksilla, v. 1902 loppui muutaman viikon yleislakko tuloksitta.

Belgiaa seurasivat *Ruotsi* ja *Hollanti*.

Miltei yhtäkaa belgialaisten kanssa taisteli Ruotsin köyhälistö myös äänioikeuden hyväksi. Hallitus oli tehnyt äänioikeusesityksen, joka kyllä tarkoitti rahavaltaisen vaali-järjestelmän lieventämistä, mutta oli pilkka työväkeä vastaan. Vastaukseksi päättivät työväen puoluepäivät yleislakon, joka tarmokkaasti pantiin täytäntöön. Kolme päivää seisoivat liikkeet täydellisesti Tukholmassa ja muissakin seuduissa. Mielenosotus vaikutti sen että hallituksen esitys kaatui ja on hallitus sitten tehnyt esityksen yleisen äänioikeuden perustalla, joskaan ei rajoituksitta. Äänioikeutta ei tosin ole vieläkään Ruotsin työväellä, mutta silloinen lakko päättyi järjestyksessä.

Puoluetoveri Vanderwelde lausuu »kokemuksen osoittavan, että vakavissa ja harvinaisissa tapauksissa ei köyhälistön joukkoliike ole mahdoton, ja että maassa, jossa prolelaarinen tietoisuus on voimakkaaksi kehittynyt, yleislakko voidaan alkaa ja lopettaa vaikuttamalla työläisvoimien hajaannusta ja järjestöjen tuhoa».

Hollannissa ryhdyttiin lakkoon lakonteko-oikeutta rajoittavaa lakiehdotusta vastaan. Vaikka tämä ei voinut estää lakia tulemasta voimaan, päättyi äänestys seuraavilla puoluepäivillä yleislakon hyväksi.

Elävässä muistissa on vielä *italialainen yleislakko* v. 1904. Se oli välitön vastalause yhä yleisemmäksi tulevaa tapaa vastaan käyttää sotilaita lakkolaisia vastaan ja ampuu rauhallisia joukkoja. Julistettuna Milanossa levisi se muutamassa päivässä koko maahan ja pysäytti tuotannon täydelli-

sesti. Vaikkei onnistuttukaan verenvuodoista vastuunalaista Giolittin ministeristöä kukistamaan, niin oli se kuitenkin pakotettu lupaamaan, ettei joukkoja enää käytetä rauhallisia lakkolaisia vastaan. Mutta paljoa tärkeämpää oli se, että Italian proletariaatti on osottanut osaavansa käyttää yleislakon asetta ja tarpeen tullen käyttää vieläkin, jos porvaristo yrittäisi ehkäistä sen vapaata kehitystä. Tämän tietoisuuden siveellistä vaikutusta ei ole vähäksi arvattava.

Myös *Venäjän* työväen suurlakkopuuhat ovat kaikkien muistossa.

V. 1889 Parisissa perustetun uuden Internationalen kansainvälisissä kongresseissa on tietysti suurlakkokysymys ollut esillä. Vuoteen 1900 saakka ei aatetta otettu keskustelunalaiseksi; mutta kun tosiasiat puhuivat yhä selkeämpää kieltä, niin keskusteltiin asiasta viime syksyisessä Amsterdamin kongressissa ja enemmistö hyväksyi seuraavat suurlakkoa puoltavat ponnet:

että lakko, joka käsittää muutamat tärkeät teollisuudenhaarat tai suuren määrän ammattialoja, on äärimmäinen keino tärkeitten yhteiskunnallisten muutosten aikaansaamiseksi ja tai puolustukseksi taantumisyriä vastaan;

varottaa kongressi työläisiä luottamasta siihen suurlakko-kiihotukseen, jota anarkistiselta taholta harjoitetaan ja joka estää työväkeä ottamasta osaa siihen taisteluun, jota päivä päivältä ammattiosastojen ja valtiollisen puolueen on yhdessä käytävä;

ja kehoittaa heitä järjestöjensä kehittämällä vahvistamaan yhtenäisyyttään ja voimaansa luokkataistelussa, koska, jos valtiollisessa tarkoituksessa tehtävä lakko kerran katsotaan hyödylliseksi ja tarpeelliseksi, sen onnistuminen ja voima riippuu heidän järjestönsä voimasta.

Vaikkei tämä päätös tyydytäkään yleislakon pitemmälle meneviä kannattajia, niin poistaneekin osaltaan suurlakon vastustajien ennakkoluuloja.

*

Kuten näkyy, ei suurlakkokysymys siis ole mikään suljettu käsite, vaan jakautuvat sen kannattajat keskenään väitteleviin ryhmiin, ja vastustajat taistelevat useinkin semmoista, olettamaansa käsitettä vastaan, jota ei kukaan ole esittänyt. Ammatillisista suurlakkoista erotukseksi voisi koko maata tai useitakin maita käsittäviä lakkoja nimittää luokkayleislakkoiksi. Ranskalainen Jaurès kirjoittaa:

»Yleislakkoa varten ei ole tarpeellista, että kaikki teollisuudenhaarat ovat mukana; eipä ole edes välttämätöntä, että osaa ottavissa teollisuudenhaaroissa kaikki työläiset saadaan mukaan. Riittää, kun ne teollisuudenhaarat, joihin kapitalistinen vaino enimmäkseen on keskittynyt ja joissa työläiset ovat voimakkaimmin järjestyneet, ja jotka muodostavat tuotantojärjestelmän ytimen, päättävät keskeyttää työn, ja on kylliksi, jos tätä tunnussanaa noudattaa niin suuri luku työläisiä, että työ niillä aloilla todella seisoo. – Niin käsitettyä yleislakkoa vastaan ei voi väittää, että se olisi utopinen tai vaikuttamaton.»

Suurlakko voi olla *reformistinen* s. o. tehty proletariaatin vapaata kehitystä takaavien perusoikeuksien valloittamiseksi tai pitämiseksi; tai *taloudellis-kumouksellinen* yhteiskunnallisen vallankumouksen edistämiseksi tai toteuttamiseksi tehty; tai *poliittinen* yksinkertaisesti valtiollisesta vallasta käytävän taistelun tukemiseksi.

Reformistisen yleislakon puolustajat pitävät parlamentaarisen vallan saavuttamista yleisparannuskeinona odottaen siltä kapitalistisen maailman valloitusta. Yleislakko on heille vain avustava ase, voimakas mielenosotus etupäässä perusoikeuksien, kuten yleisen äänioikeuden, kokoontumisvapauden y. m. puolesta.

Toisin taloudelliskumouksellisen yleislakon puoltajat. He hylkäävät valtiollisparlamentaarisen toiminnan voimaintuhlauksena ja vaarallisena harhakuvana koska luokkavallan kukistus voi heidän mielestään olla vain kumoustoimenpiteen tulos ja parlamentaarinen toiminta heikontaa voimia uskottelemalla, että kapitalismi olisi rauhallisesti voitettavissa. Valittujen edusmiesmiesten kautta käyty taistelu vieroittaa työväkeä suoranaisestä taistelusta ja riistää siltä luottamuksen omaan voimaan, joka on lopullisen vapautuksen ensi ehto.

He pitävät siis yleislakkoa ainoana keinona ja siihen valmistumista ainoana tehtävänä. Lakoille annetaan yhä yleisempi merkitys ja ovat ne harjoituksia viimeistä ratkaisevaa taistelua varten herättäessään yhteenkuuluvaisuuden tunnetta ja kumouksellista tietoisuutta työväessä.

Tässä siis merkitsee yhteislakko itse yhteiskunnallista kumousta. Ei olisi siis tämä valtavaihto välttämättömästi syntyvä taloudellisten olojen sopimattomuudesta omistusjärjestelmän kanssa, vaan ihmistahdon aikaansaama, riippumatta tuotanto-olojen kehitysasteesta. Näin olisivat syy ja seuraus asetetut ylösalaisin.

Kumouksellisille sosialidemokrateille on suhde yleislakoon yhtä vähän periaatteellista laatua kuin suhde parlamenttaarisuuteenkin; tämän tai tuon taistelukeinon käyttä-

minen on tarkoituksenmukaisuus-kysymys; Jokaista asetta, joka vie köyhälistöä lähemmäksi päämääräänsä, valtiollisen vallan saavuttamista olojen uudesta luomiseksi, on käytettävä mikäli sitä voidaan omasta voimasta käyttää.

Valtiollista valtaa ei voida palasittain valloittaa; yhtä vähän voi proletariaatin diktaturi olla seuraus jostain parlamentin päätöksestä: parlamenttaarisuus on ehkä välttämätön ase luokkavallan sivistysvihollisuuden ja vastahakaisuuden paljastamiseksi ja reformien aikaansaamiseksi, joita proletariaatti tarvitsee tullakseen taistelukuntoiseksi; keino joukkojen valtiolliseksi kasvatukseksi ja järjestämiseksi, koska nämät vasta välinpitämättömydestään herätettyinä ovat valmiit vapautustaisteluun. Mutta niin välttämätön kuin parlamenttaarisuus onkin köyhälistön kasvatuskeinona, pysy se kuitenkin vain porvarillisena valtakeinona, jota porvaristo ei koskaan salli muutettavan välineeksi heidän hallittuina pitämistä varten.

Kun vallitsevat luokat pyrkivät säilyttämään kaikki valtakeinona säilyttääkseen herruutensa silloinkin kuin se on vastakkainen taloudellisen välttämättömyyden kanssa, silloin täytyy proletariaatin turvata sellaisiin voimakeinoin, jotka se itse tuottaa ja joiden käyttäminen ei riipu vastustajain tahdosta.

Sellainen ase on yleislakko. Jos sen tekee hyvin järjestetty ja kovaa kuria noudattava köyhälistö, joka jokapäiväisessä, valtiollisessa ja ammatillisessa luokkataistelussa on oppinut tuntemaan vihollisensa heikkouden ja voiman, silloin voi se tulla tehokkaaksi, vastustajalle tuhoiseksi aseeksi, ja voi se hetken tullen muodostua ratkaisevaksi taisteluksikin.

Valtiollinen suurlakko on siis vaikuttava ase mutta koska se vaatii suuria uhreja työläisten riveistä, on sitä pidettävä vain viimeisenä ja äärimmäisenä keinona.

KATSUKSIA.

POLITIikka.

Uusi eduskunta alkaa jo embryona saada piirteitä. Eduskuntakomiteassa on pohdettu ehdotusta, että kamari jakaantuisi kahtia lakikysymysten toista lukemista varten - asiat käsitellään kolme kertaa peräkkäin - ja aiheuttaisi näiden osastojen erilainen päätös asian lykkäyksen yli vaalien jolle se kolmannessa lukemisessa saisi $\frac{2}{3}$ äänistä. Lykättynä hyväksyttäisi se yksinkertaisella enemmistöllä. Kahtia jako ei ehkä tässä muodossaan näytä kovin vaaralliselta jarruna, mutta on siitä paljon käytännöllisiä vaikeuksia, eri kokoushuoneet, puhemiehet, sihteerit y. m. ja lopputulos kuitenkin se, että kamari kokonaisuudessaan asian päättää. Sitä paitsi menevät eri osastoissa annetut lausunnot hukkaan toisen osaston edustajilta ja ovat siis kolmannessa lukemisessa toistettavat. - Todelliseksi vaaraksi muuttuu tämä puuha, kun ajattelee, että täten pannaan alku kahtia jaolle, joka voi ehdotuksen matkalla: senaatissa, Pietarissa, yhä revealing, niin että 1-kamarisen esityksen sijaan voi tulla $1\frac{1}{2}$ - tai 2-kamarinen esitys. - Se olisi monille mieleinen vahinko. - Tämän sijaan on

nytemmin ehdotettu kamarin jakoa arvalla 5:een osastoon, jotka suljetuissa kokouksissa käsittelevät valiokunnanmietintöä, jota niiden keskustelujen mukaan vielä korjattaisi, ennen kuin se tulee eduskuntaan. Täten pakotettaisi jokainen edustaja tarkemmin perehtymään asioihin. - Toinen vaara on niissä esteissä, joita äänioikeuden saamiselle on aiottu asettaa, mutta niistähän useimmat nyt kuuluvat poistetun. Eduskuntakomitea tarkastaa juuri lakitekstiä toisessa lukemisessa. Hitaalta näyttää se työ monen mielestä, mutta onhan se tärkeäkin. »Suotuisa ajanhetki» on meiltä menemässä hukkaan ja jokainen tietää mitä se merkitse.

Vaalitavasta näyttää tulevan loukkauskivi asialle. Ei näet ole vielä esitetty sellaista suhteellista vaalitapaa, joka olisi kyllin yksinkertainen herättääkseen yleistä luottamusta, ja silloin taipuvat monet yhdenmiehen-vaalipiirien puolelle. Ehdotusta kyllä valmistetaan 2-3-miehen vaalipiireistä suhteellisella edustuksella, mutta ehdotettua vaalitapaa noudattaen - kukin äänestäisi niin monta kuin koko piirin ehdokkaita on ja äänet laskettaisi d'Hondtin säännön mukaan niin että ensimmäiselle laskettaisi 1, toiselle $\frac{1}{2}$, kolmannelle $\frac{1}{3}$ j. n. e. ääntä - avautuisi puolueille tilai-

suus vaalikepposten tekemiseen ja niin jouduttaisi ojasta allikkoon.

Nya Pressen julkaisee prof. Mittag-Lefflerin ehdotuksen, jonka mukaan läänit olisivat vaalipiireinä, joissa kussakin valittaisi parikymmentä edustajaa. Tällöin saisi antaa yhden koko äänen yhdelle ehdokkaalle tai äänestää 2, 3, 4 aina 20 saakka, mutta kukin näistä saisi niin ollen vain vastaavan murto-osan äänestä. Tällä vaalitavalla on myös se haitta, että puolueen on edeltäpäin laskettava voimansa, jotta tietäisi kuinka moneen osaan saa äänensä jakaa. Helposti tällöin livahtaa suuria äänimääriä hukkaan ja vaali muuttuu enemmän arpapeliksi.

Parhaana pitävät jotkut toistaiseksi tri v. Wendtin ehdotusta, jota on koeteltu saada yksinkertaisemmaksi. Sen mukaan olisivat läänit vaalipiireinä, niistä erotettuina Helsinki ja Lapinmaan tuomiokunta, jotka muodostaisivat kumpikin oman piirinsä. Edustajapaikat jaettaisi oikeudellisesti eri piirien hengille pantujen luvun mukaan. Vaalissa käytettäisi virallisia vaalilippuja, joihin olisi vaalimiesyhdistysten toimesta painettu tai yksityisen valitsijan tahdon mukaan kirjoitettu 4 nimeä. Lipulla voisi valitsija myös ilmoittaa mitä puoluetta tai ajatussuuntaa kannattaa. Tälle tulisivat sitten kaikki sille oikeudellisesti tulevat edustajapaikat. Kukin valitsija äänestäisi näin ollen pääasiassa ensimmäistä ehdokastaan, toiset olisivat ikään-

kuin varamiehiä, jotka merkitään vaaliluvulla $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, ja $\frac{1}{4}$, ja saisi kukin äänestää pelkäämättä, että häneltä menee ääniä hukkaan. Puolueet saisivat myös käyttää voimansa agitatsiooniin tarvitsematta urkkia, mitä kukin aikoo äänestää. Vaalisalaisuuskin olisi taattu. Pelkoa ja epäluuloa voi herättää äänien matemaattinen laskutapa, mutta kun tässä eduskunnan tai puolueiden asettamat luottamushenkilöt olisivat tarkastamassa, olisi laskujen oikeudellisuus kyllä varma. Tämä monimutkaiselta näyttävä vaalitapa palvelisi siis yksinkertaista oikeutta. Vielä on prof. Homén, tri Vallin ja muutkin asian tuntijat suunnitelleet uusia äänestystapoja, joita kehutaan hyvin yksinkertaisiksi; piirit olisivat läänienä pienemmät ja äänilipulla olisi vähemmän nimiä, ehkä vain yksi. – Ensi numerossa teemme asiasta tarkemmin selkoa.

Valtiopäivät ovat siis olleet koolla suorittamassa monimutkaisia avajaistemppujaan. Asetettuaan valiokunnat ja hyväksytyään väliaikaiset suostunnat lähtivät ne hajalle odottamaan armollista esitystä eduskunta-asiassa. Nuorsuomalainen aines lienee yleensä määräävänä ja saa se siis nyt teossa osottaa, kuinka kansalle tuleva »velka» suoritetaan. Odotetaan!

Virkapaikoista käydään kiihkeää taistelua nykyisin, kuten systeemin muuttuessa ainakin. Suometarlaiset pyytävät ja vaativat

nousukkailleen oikeutta pysyä paikoilla, joihin vanhat »lailliset» haltijat pyrkivät takasin. Lähetystöt hyppäävät ja adresseja ja ponsia laaditaan. - Milloin mahtanee kansan eduskunta päästä järjestämään virkamiesasioita kansanvaltaisten oikeusperiaatteitten mukaan, niin että loppuisi tämä moraalia turmeleva kinastuskumartelu, johon yksilöitten liika määräämisvalta virkoja täytettäessä on aihetta antamassa?

»**Panfenismista**», yleis- eli suur-suomalaiskiihkosta syyttää Novoje Vremja suomalaisia. Viitaten suomalaisten kielitutkijain matkoihin hajallaan asuvien suomensukuisten heimojen keskuudessa, virolaisten herääviin vapausunelmiin ja Suomen kansan, lehden mielestä hyvinkin merkitsevään, osaan Venäjän rajamaitten luopumispyrinnöissä varottaa lehti panslavistista joukkoon tästä uhkaavasta vaarasta.

Suuri työväenmielenosotus, joka lauantaina v. k. 30 p:nä pantiin täällä toimeen yleisen äänioikeuden ja yksikamarisen eduskunnan puolesta, oli saanut liikkeelle, mahtavan kymmeneen tuhanteen nousevan kansalaisjoukon sekä pääkaupungin työväkeä että maaseudun järjestynyttä köyhälistöä edustavia puoluetovereita. Senaatin torilla, mihin mielenosottajain sankat rivit kerääntyivät, pidettiin useampia puheita ja luettiin sekä hyväksyttiin puoluehallinnon toimenpanevan valiokunnan laati-

ma voimakas julistus, joka päättyy sanoilla: »Syvät rivit ovat jo kantansa määränneet eivätkä ne tule levähtämään ennen kuin kovia koneeella kansallamme on luotettavan eduskunnan varma perustus valmiina.» - Työväenmarssin sävel vyöryi pakkasilmaan kuin keväinen, jäitään ruhjova koski.

Kaikkiällä ympäri maaseutua pantiin samana päivänä toimeen suuria työväenmielenosotuksia, joten vallassaolijain jo pitäisi tietämän, minkä mahdin ovat vastaansa nostattaneet.

Maaseudun työväenyhdistysten edustajat, joita suuri mielenosotus oli koonnut pääkaupunkiin viidettä sataa ja jotka edustivat lähes kahta sataa tuhatta järjestynyttä työläistä maamme eri kulmilla, oli puoluehallinto kutsunut v. k. 30 ja 31 p:nä koolle neuvottelemaan hetken asemasta ja suurlakko-ohjeista. Edellisen kysymyksen pohjusti Yrjö Sirola, tehden selkoa niistä eri mahdollisuuksista, mitä meillä, taistellesamme yksikamarisen eduskunnan puolesta, nykyhetken asemalta katsellen on odotettavissa, ja joitten eri mahdollisuuksien mukaan Suomen järjestyneen työväen nyt täytyy suunnitella taistelunsa, sitomatta itseään vielä mihinkään määrättyyn taistelutapaan; joka tapauksessa on tarmokkaasti varustauduttava suurlakkoon, sillä saat- ta olla, että se ase yksin teho taistelussamme yläluokkia vastaan. Kysymyksen suurlakosta alusti

A. Rissanen, esittäen kokoukselle puoluehallinnon laatimat suurlakko-ohjeet, joiden johtosta vilkkaasti keskusteltiin. - Toivoksemme läksivät maaseudun edustajat täältä mieli täynnä uskoa meillä odotettavissa olevan ja paljon uhrautumista vaativan suurtaistelun varmaan voittoon.

Sähköttäjien lakko, jonka täkäläiset telegrafistit, solidarisuudesta yhtyen Venäjän vallankumousliikettä palvelemaan yleiseen telegrafilakkoon, panivat toimeen jo puolentoista kuukautta sitte, ei ole vielääkään päättynyt. T. k. 3 p:nä pitivät lakkolaiset yh-teisen kokouksen Tampereella, esittäen työhön ryhtymisen ehdoiksi vaatimukset, että sähköttä-jille on myönnettävä täydellinen yhdistymis- ja kokoontumisvapaus, minkä sortaminen juuri oli Venäjäl-lä välittömästi aiheuttanut tämän lakon, ja ettei minkäänlaiset ran-kaisutoimenpiteet saa tulla kysy-mykseen lakkoon ryhtyneitten suhteen; muussa tapauksessa on lakko pian uudestaan puhkeava. Venäjän hallitus on jo edeltäpäin antanut kaikkiin tällaisiin vaati-muksiin julkean vastauksen palkit-semalla ilmestyneitä lakonrikku-reita runsailla rahasummilla.

VENÄJÄ.

Venäjän vallankumousliike on taas käynyt yhden myrskysi-sen kehityskautensa läpi. Tosin ei taistelu viime suurlakon jälkeen, jonka tuloksena oli lokakuun 30 p:n manifesti, oikeastaan hetkeksi-

kään lakannut, mutta se oli sen-tään jonkun aikaa hajanaisempaa ja järjestämätöntä. Lukuisat soti-laskapinat eri osissa maata, talon-poikaislevottomuudet ja yleinen telegrafilakko olivat sillä ajalla merkillisimmät tapaukset. Myöskin useissa keisarikuntaan kytketyissä rajamaissa, Itämeren maakunnissa, Puolassa, Kaukaasiassa, kuohui kumousliike milt'ei herkeämättä. Joulukuun keskivaiheilta alkaen esiintyy liikkeessä taas johtava, järjestävä käsi. Vallankumouselli-set sanomalehdet kehottivat ylei-söä vaatimaan pankeista saata-vansa pois, kiihotuskirjotuksia levi-tettiin suunnattomasti, ja joulu-kuun 20 p:ksi julistettiin Pietarissa ja Moskovassa yleislakko. Taistelu keskitettiin tällä kertaa pääasiassa Moskovaan, missä pelottavalla aseellisella kapinalla on uuvutettu hallituksen sotaväkeä näihin päi-viin asti. Sanomalehdet ovat viime aikoina olleet täynnään tuon veri-sen näytelmän kuvauksia, joita täs-sä on tarpeetonta toistaa. Samaan aikaan on monin paikoin maaseu-dulla ja rajamaissa ollut entistä uh-kaavampia levottomuuksia. Laajat alat valtakuntaa ovat olleet koko ajan sotatilassa. Puolassa, missä sotatila joulukuun lopulla hetkeksi lakkautettiin, oli se kiiruimman kautta heti uudistettava, Kaukaasia on ollut pitkän aikaa muusta maa-ilmasta kokonaan eristettynä ja lättiläisten voimakkaan kapinan kukistaminen on vaatinut hallituk-sen joukoilta suuria ponnistuksia.

Nykyään näyttää tämän kuohumis-
kauden kiivain hyrsky olevan ohi.

Mutta tuskin kukaan Venäjän
valtakunnassa rohkenee uskoa, et-
tä tämä olisi ollut suuren kumous-
liikkeen viimeinen hyrsky. Sillä
Venäjän vallankumous ei ole vielä
saavuttanut mitään pysyviä lopulli-
sia tuloksia. Lokakuun manifesti,
jonka puolinaiisiin ylimalkaisiin lu-
pauksiin vallankumouksen johtajat
eivät ole hetkeäkään luottaneet,
osottautuikin heti pulassa olleen
hallituksen ilkeäksi hätävalheeksi.
Sen sijaan että hallitus olisi perin-
pohjin puhdistettu, tuli Wittekin,
vallankumonksen vaarallisin vihol-
linen, »vapaamielisyytensä» takia
poisajetuksi, ja entistä synkempi
taantumus pääsi valtaan. Että tämä
hallitus uuden vuoden lahjaksi jul-
kaisi jonkin »parannetun» vaali-
lain, josta ei kukaan puhu ja jota
eivät kaikki liene huomanneetkaan,
osottaa vain, että se niihin aikoihin
on tuntenut maapohjan horjuvan
jalkainsa alla. Ja varmaan on ku-
mousliikkeelle onneksi tämä ää-
rimmäinen rajain selviäminen.
Juuri sellainen hallitus on Venäjällä
nykyään hyvä, joka ei voi tehdä
muuta kuin - kukistua.

Sillä kumouskaan ei voi enää
pysähtyä. Se näyttää muuttuneen
suureksi luonnontapahtumaksi.
Varmaan moni, joka tuota liikettä
oli alkamassa, sen tahtoisi jo lopet-
taa. Viime aikoina on selvästi huo-
mattu, että suurin osa porvarillisia
on vetäytynyt vallankumousliik-
keestä syrjään ja jättäneet rinta-

man sosialidemokrateille. Sosiali-
vallankumoukselliset näyttävät
olevan epätasaista joukkoa, josta
osa on varmaan kestävä taistelun
loppuun saakka, mutta joista myös
joku osa voi nyt jo olla muitten
porvarillisten kanssa valittamassa
yltyvän tulipalon tuhoja. Sosiali-
demokratialla yksin on varma jär-
jestö ja varma ohjelma. Sen kanssa
vapausliike voittaa tai sortuu.

Aseellinen kapina ja sosiali-
demokratia. Venäjän sosiali-
demokratian tunnetuin edustaja
Plehanov lausuu: »Ennenkuin ryh-
dytään aseelliseen kapinaan, on
tarpeellista että siihen valmistau-
dutaan; ja jos mieli siihen valmis-
tautua, on m. m. välttämätöntä,
että siihen kaikki yhtyvät.» (Sitaati
Helsingin Sanomain.)

KIRJALLISUUS.

Enrico Ferri: **Sosialismi ja
uuden ajan tiede.** Suomenta-
nut *Yrjö Sirola*. Oulussa Reino
Drockilan kustannuksella, 1905. -
Tämä Ferrin teos, josta ilmotetta-
vanamme oleva suomennos ilmes-
tyi viime syksynä, kuuluu varmaan
lyhykäisyydestään huolimatta kaik-
kein arvokkaimpain joukkoon, mitä
yleistajuista sosialistista kirjalli-
suutta yleensä on olemassa. Että
tekijä, joka tärkeällä erikoisalal-
laan uudenaikaisen rikosoikeuden
tutkijana on kaikkein asiantunti-
jain tunnustuksen mukaan aikam-
me ensimmäisiä, on ollut täysin
pätevä arvostelemaan sosialismia
nykyajan tieteen kannalta, sitä tus-
kin kukaan kieltänee, ja erityisesti

se seikka, että Ferri on sekä omassa tieteessään että sen ulkopuolella esiintynyt kehitysoopin ehdottomana kannattajana ja etevänä sovelluttajana, oikeuttaa hänet puhumaan juuri *uudenaikaisen* tieteen nimessä. Sillä jos mikään, niin lie nee juuri kehitysaate, joka puolen vuosisadan kuluessa on milt'ei kaikkien tieteitten ja yleensä kaiken tieteellisen ajattelemisen alalla saanut aikaan täydellisen kumouksen, katsottava nykyajan tieteen johtavaksi periaatteeksi ja olennaisimmaksi luonteenpiirteeksi. Tämä on ilmeisesti myöskin Ferrin käsitys, ja sen vuoksi hän ensinkään puuttumatta sosialisin taloustieteellisiin tai siveysopillisiin erikoiskysymyksiin keskittää yllämainitussa teoksessa käsittelemänsä aiheen oikeastaan yhteen ainoaan kysymykseen: onko sosialismi sopusoinnussa kehitysoopin kanssa?

Sosialismia on paljoa vastustettu juuri kehitysoopin kannalta. On kiirehditty pintapuolisen arvion mukaan merkitsemään vertauskohtia elimellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen välillä, ja vedetty varsinkin Darwinin esittämän valinta-opin mukaan uhkarohkeita johtopäätöksiä nykyajan monimutkaiseen yhteiskuntaelämään nähden. Tietysti sellainen mestarointi, joka vielä tavallisesti on tarkoituksella tähdätty sosialismia vastaan, on ollut tieteellisesti jokseenkin köykäistä. Ferrin onkin helppo osottaa, kuinka arvelutta-

vaa on ratsastaa yhteiskunnallisten kysymysten alalle jaarittelemalla »olemassaolon taistelun» ylimysvaltaisuudesta ja »parhaiten varustettujen» yksilöjen säilymisestä. Kun sen lisäksi sepitetään sosialismin laskuun kaikellaisia olemattomia tarkoituksia, väittäen esim., että se vastoin kaikkia kehityksen lakeja pyrki hävittämään yksilölliset eroavaisuudet ja muokkamaan kaikki ihmiset yhtäläisiksi tahi tahtoisin jonkinlaisella pakkojärjestelmällä kahlehtia yksilöiden toimintavapauden, riittää lyhytkin selitys oikaisuksi. Mutta tekijä ei suinkaan pysähdy vain vastaväitteiden kumoamiseen. Hän osottaa samalla, että Marxin esittämä sosialismi on ydinkohdissaan juuri uudenaikaisen kehitysoopin päälakien soveltamista yhteiskunnallisen kehityksen ilmiöihin, että taloudellinen materialismi ja oppi luokkataistelusta seuraavat johdonmukaisesti Darwinin esittämistä periaatteista, ja että talousolojen kehitys aivan kehityksen yleisten lakien mukaan on johtava sosialismin tarkottamaan päämäärään, tuotannon ja tuotannonvälineitten sosialiserautumiseen (vrt. luvut 7, 8, 9 ja 13), ja erikoisen arvokkaiksi tahtoisin merkitä ne kohdat, missä tekijä sekä biologian että yleisen kehitysoopin ja sosiologian kannalta perustelee sosialismin pohjana olevaa aatesuuntaa ja mailmankatsomusta. »Aikamme positivistet tieteet ovat kieltämättä todistaneet, lausuu tekijä, että yk-

silö on olemassa vain lajia, elämän ainoata pysyvää todellisuutta varten», yksilö ei voi rajoittua yksin elatusviettinsä tyydyttämiseen, vaan on sillä alusta alkaen oleellisia tarpeita, jotka vaativat yhteiselämää (luku »Yksilö ja laji», s. 41). Olemassaolon taistelun laki ei ole suinkaan ainoa kehitystä johtava tekijä, vaan »tämän lain ohella ja yläpuolella on yhteiskunnallisen kehityksen tehokkaimpana käyttövoimana laki yksityisten (samaa lajiin kuuluvain yksilöjen) solidarisuudesta ja yhteisestä työstä» (s. 26). Tämän unohtavat tavallisesti sosialismin vastustajat ja hyvin usein sen kannattajatkin, vaikka kehityksen edistyessä juuri jälkimmäiselle laille on tuleva yhä määrävämpi merkitys: »Eri yksilöjen samoin kuin ryhmien ja koko yhteiskuntain elämä osottaa aina ja kaikkialla, että jos ravinto, olemassaolon aineellinen perusta, on turvattu, niin kohoaa etuyhteyden laki hallitsevaksi yli kilpailun ja olemistaistelun.» Että täten darwinismin ja kehitysopin johdonmukainen sovelluttaminen yhteiskuntaoppiin välttämättömästi johtaa sosialismin, on selvää. Ja juuri se seikka, lausuu Ferri, selittää, miksi sosiologit nykyaikana eivät yleensä uskalla tieteessään vetää logillisia johtopäätöksiä ajan suuriin sosiopolitisiin kysymyksiin nähden, ja niin ollen koko heidän tieteensä on pysähtynyt hedelmättömän erittelemisen ja kuvailemisen vaiheeseen.

Ferri ei ole tässä teoksessaan pitänyt niin paljoa silmällä yhteinäistä järjestelmällistä esitystapaa kuin asian tärkeimpien eri puolien yleistajuista valaisemista, ja niin saakin hän lyhyessä muodossa sanotuksi tavattoman paljon. Niin suppeata, selvää ja vakuuttavaa esitystä saa harvoin lukea. Sekä aiheeseen että esitystapaan katsoen on niinmuodoin tämän kirjan liittäminen köyhään suomenkieliseen sosialistiseen kirjallisuuteemme ollut erittäin onnistunut valinta ja kaikkea kiitosta ansaitseva toimenpide.

O. W. K.

Olav Kringen: **Mitä sosialisti sanoo kirkosta?** Suomentanut Yrjö Lindstedt.

Tämän kirjasen suomentaja - useiden »Uuden Suomettaren» kirjollisten kirjoitusten kyhääjä - on toivonut kirjasen kautta vaikuttavansa Suomen sosialisteihinkin luopumaan vaatimuksestaan kirkon ja valtion erottamisesta toisistaan. Siihen on hän tietysti katsonut kirjasen soveltuvan erityisesti sen takia, että Kringen, yksi Norjan sosialistisen liikkeen johtajista, on miltei kristillinen sosialisti, joka pitää kirkkoa »yleisinhimillisestä välttämättömyydestä johtavana», »uskontoa taloudellisesti katsottuna kansallisena välttämättömyytenä», jonakin »ikuisena» ihmisluonteen tarpeena, ja jonka mielestä kirkon »puhdas, siunaava käsi» on uuden ajan kehityksellekin tarpeen. Eipä ihme, että Kringen silloin puolustaa

valtiokirkkoa, koska hän samalla sen kautta luulee paraiten voitavan pitää kirkkoa loitolla maallisista asioista ja kehittää sitä lähemmä lähimmäisen rakkauden ja tasavertaisuuden ihanteita sekä estää sitä tulemasta siksi ahdashenkiseksi ja sellaiseksi poliittiseksi rahavaltaa tukevaksi tekijäksi kuin esim. Yhdysvaltain vapaakirkko. Kringen pelkää myös Norjan valtiokirkon lakkauttamisella vaan lisättävän kirkon ja pappien valtaa, koska vaatimuksen takana ensimmäisinä Norjassa on erityisiä uskonnollisia ryhmiä. Norjan sosialidemokratien puolue on samoin suureksi osaksi tämmöisistä käytännöllis-taktillisista syistä poistanut nykyhetken ohjelmastaan vaatimuksen valtion ja kirkon erottamisesta.

Mutta huomattava on, että niin Kringen kuin Norjan sosialidemokratinen puoluekin vaatii *kirkon ja koulun erottamista toisistaan*, hyväksyen vain tunnustuksettoman uskonnonopetuksen, joka ei tyrkytä lapsille mitään uskonkappaleita vaan esittää ainoastaan tietoja uskonnon perusaatteista ja kirkon historiasta (kuvaavaa on suomentajan kannalle, että hän tässä, itse asiassa tärkeimmässä kohdassa on toista mieltä, ja että hän perin naivisti eräässä sivunalaisessa huomauttaa meillä v. 1878 koulujärjestyksen kautta pääasiassa saavutetun tämän päämaalin!)

Muodostettakoon muuten ponsivaatimus »valtion ja kirkon erottamisesta» ja »uskonnon julis-

tamisesta yksityisasiaksi» sanomuodolleen miten tahansa, pääkohtana tässä asiassa tulee lopultakin olemaan koulu- ja opetusky-symys. - »Uskontoa vastaan voimme vain siten vaikuttaa, että annamme yksityishenkilön uskonnon olla rauhassa, mutta jaamme hänelle tietoja. *Koulu täytyy panna liikekannalle kirkkoa*, koulunopettaja pappia vastaan», on *Lieb-knecht* kerran lausunut vastatesaan eräisiin hyökkäyksiin ja haukkumisiin tois-uskoisia vastaan.

J. A..io.

Uusinta kirjallisuutta. - *Tulevaisuutta kohti*. Sosiaalipoliittisia esitelmä. Suomeksi julaisut *N. R af Ursin*. Siv. 221, hinta 2:75. Otavan kustantama. - Tämä kirja, jonka suosituksena on jo se seikka, että se puolitoista vuotta oli sensuurin telkien takana, sisältää käännöksiä useitten kuuluisain vanhempien ja uudempien sosialististen kirjailijain kirjoituksista. Teemme ensi numerossa tästä kaikkea huomiota ansaitsevasta teoksesta tarkempaa selkoa.

Tri *Väinö Vallin*in toimittamaa, verrattain laajaksi suunniteltua teosta *Sosialidemokratian vuosisatta* on ilmestynyt jo kahdeksan vihkoa, sisältäen katsausta sosialismin historiaan ennen suurta vallankumousta sekä alun tärkeään lukuun »Suuri vallankumous ja sosialismi».

Invaliditeetti ja vanhuudenvakuutuksen tila eri maissa. Työttömyysvakuutuskomitean julkaisuja

n:o 1, toimittanut komitean sihteerin tri *Matti Helenius*. - Palaamme myöhemmin tähän tärkeään julkaisuun.

Työväen kokousten pöytäkirjoja. Askettäin on ilmestynyt Tampereella viime kesänä pidetyn *Työläisnaisten* edustajakokouksen pöytäkirja sihteerien, rva Hilja Pärssinen ja hra Yrjö Sirolan toimittamana; liitteenä on siinä rva E. Vahlstedtin toimittama Palvelijattarien toisen edustajakokouksen pöytäkirja. - Saadaan työläisnaisten liittohallinnolta Viipurissa.

Työväen ylimääräisen, Helsingissä syksyllä 1904 pidetyn, puoluekokouksen pöytäkirja, joka sensuurisystä on myöhästynyt, valmistuu myös piakkoin. Sen jakaa puoluehallinto.

Lentokirjasia työväelle VI on ilmestynyt: *Naiset mukaan*, vähän äänioikeusasiasta, kirj. Hilja Pärssinen; siv. 23, hinta 30 p. Myöddään työläisnaisten liittohallinnon hyväksi.

Sananen päiväkysymyksestä, kir. Otto Pii. Tämöinen lentokirjanen on ilmestynyt Kuopion t. y:n agitatsioonivaliokunnan toimesta. Hinta 15 p. Voitto suurlakkorahastoon.

SANOMALEHDET.

Valvoja julkaisi jouluksi laajan juhlanumeron, päästyään 25-vuotisen toimintakautensa päähän. Tämän numeron kirjojista on erityisesti mainittava *Th. Reinin* »Kirkkomme siveelliset ihanteet»,

missä kirjoittaja korkeamman siveellisyyden kannalta tekee eräitä painavia huomautuksia, jotka nähdäksemme kohdistuvat ei ainoastaan meidän kirkkomme saarnaamaa moraalia, vaan koko kristinuskon ylistettyä siveysoppia vastaan. Määrättyjen opinkappalten uskominen ja pyhinä pitäminen on kai aina ollut kristinuskon, niinkuin muittenkin uskontojen perusvaatimuksia, itsensäkieltämisoppi ja siitä johtuva kehotus, ettei pahaa ole vastustettava, vaan tyydyttävä odottamaan apua jumalalta, on oleellisena piirteenä Uuden Testamentin etiikassa, ja palkkamoraali johtuu jo kristinuskon autuus- ja helvetiopiosta. Nuo tärkeimmät pääkohdat kirjottaja kuitenkin tuo esiin kirkkomme siveysoppia vastaan, vaikka hän tekeekin sen tavalla, joka ei likikään täydellisesti ilmaise, kuinka moralisesti alentava vaikutus yleensä pappien saamaamalla vanhurskausopilla saattaa olla. Sanotaankin että mainittua kirjottajaa on aina vaivannut »tasapuolisuuden» kiusanhenki. Ja siitä on huvittavana todistuksena eräs kohta tämänkin kirjoituksen lopulla, missä ensin selitetään rohkeasti, ettei »siveyslaki ole ihmisille jollakin ihmeellisellä tavalla annettu, vaan se on ihmiskunnan kehityksessä vähitellen kypsyvä tulos ihmisen tuntevan ja tahtovan luonnon sekä ulkonaisen maailmanjärjestyksen vuorovaikutuksesta; mutta samassa hengenvedossa ennätetään lisäämään, että kyllä

sittenkin »siveyslaki on lähtenyt Jumalasta, nimittäin - välillisesti» (!), s. o. sikäli kuin hän on tahtonut, että ihminen ja maailma olisivat sellaisia millaisia ne nyt tosiasiaassa ovat. Noin vaivaloinen pulasta pelastuminen osottaa kumminkin, että filosofiallakin on rajansa. Papit ovat sentään jossain merkityksessä »parempia filosofeja», väittäessään yksinkertaisesti, että siveyslaki on ulkoapäin annettu käsky, ja sillä hyvä.

Muita kirjoituksia on Valvojan juhlanumerossa m. m. suuri joukko eri henkilöjen lausuntoja toimituksen esittämästä aiheesta »Kansallisuus ja ihmisuus». Tuollaiset »merkkimiesten» tilapäämietelmät, eivät tavallisesti koskaan ole asiallisia eikä juuri syvämielisiääkään, ja täytyy sanoa, että ne tälläkin kertaa hieman väsyttävät. Säännöllisesti läpikäyvänä totuutena on niissä jotenkin kaikissa, milloin enemmän oikealle milloin taas vähän vasemmalle luiskahtaneena, sama kaunis ajatus: kansallistunto ja ihmisuusaate eivät ole, ainakaan välttämättä, ristiriidassa keskenään. - Koska myöskin useat tunnetut sosialismin merkkimiehet ovat joku aika sitte ranskalaisessa sosialistisessa aikakauslehdessä »*La vie socialiste*» lausuneet samasta asiasta painavat sanansa - vähän asiallisemmin ja vähän perusteellisemmin, kuten heidän tapanaan on - ja koska asia muutenkin on puhumisen arvoinen, toi-

vomme voivamme siihen pian palata.

O. W. K.

Päivälehdet. - *Työmiehessä* oli t. k. 8 p:nä julkaistuna huomiota ansaitseva kirjoitus »Kuoleman kanssa kamppaileva kansa», missä muuan lättiläinen puoluetoveri vaikuttavin sanoin tekee selvää kansansa vuosisatoja kestäneestä sorrosta ja orjuudesta, kertoo sikäläisen vapausliikkeen synnystä ja kehittymisestä, sekä kuvailee, kuinka tuo liike äärimmäisten koetusten liikkeelle-panemain ihmislunnon alkeisvoimain pakotuksesta puhkesi lopulta siksi onnettomaksi taisteluksi, jonka kulkua kaikki viime päivinä olemme mielenkiinnolla seuranneet. Vapaustaistelu on siellä nyt lakannut, sillä lapsenkäsi, joka kurottui vapauden aarnitulta kohti, herposi pian eikä vastusta enää. Mutta parast'aikaa suoritetaan tuon taistelun veristä lopputiliä, minkä julmuus panee kirjottajan huutamaan: »Ihmisyuden velvollisuus on sekaantua tämän maan asioihin!» - Kolkko huuto, joka katoaa talviyöhön ja jonka jälkeen kaikki on hiljaa. Sillä »ihmisyys» ei nykyaikana sekaannu kenenkään asioihin, joka kerran on voimaton tappelemaan vapautensa tai henkensä puolesta. Paitsi silloin tällöin saaliinjaossa.

*

Nya Pressen alkaa ilmestyä uudelleen sulattaen itseensä Helsingforspostenin. Tri Lille, jonka kehutaan maanpakoaikanaan tu-

tustuneen sosialismiin ja sitä lähestyneenkin, - voihan hän esittää »suosituksen» Hj. Brantingilta - jatkaa siis uusilla enteillä työtään, jonka sortajan mahtikäsky kesken katkaisi, olihan N. P. Suomen oikeuksien ehkä rohkein, juriidinen puolustaja ja saihan se ensimmäisten joukossa sammua sensuurin kynttiläsaksien niistämänä. Nyt on kysymys vain siitä, onko tri L. oppinut hakemaan kansamme oikeuksien turvaa pergamenttejä syvemältä. Merkit eivät ole täysin hyvät. Tai jos olisivat, niin miksi Postenin paras kynä tri G. Mattson (Ung-Hans) vain arvellen astuisi uuden lehden palvelukseen ja miksi Hels. S:n Teemu nyrpistelisi nenäänsä? N. P. aikoo olla »kielimielisempi» kuin jotakuinkin »lipilaarinen» Posten, siinä se! - Uuden lehden suhde so-

sialidemokratiaan selviää lehden kauniin ohjelmakirjotuksen lauseesta: »Sosialidemokratiasella taholla uneksitaan sosialistisen yhteiskunta-ihanteen välitöntä toteutumista!» Tämä tietämättömyyttä todistava lause olisi jäänyt julkaisematta, jos kirjottaja olisi tarkemmin lukenut sitä seuraavaan, totisesti toden lauseen, jossa puhutaan »vanhemman polven puuttuvasta yhteiskunnallisesta yleissivistyksestä». Yhden hyvän huomion on tri L. kuitenkin tehnyt, sen, »ettei Suomen oikeustaistelulla ole missään muussa leirissä (kuin sosialidemokratisessa) ollut pelottomampaa liittolaista». - Jos uusi lehti tässä valossa katselee Suomenkin sos.dem. toimintaa, niin ehkä hänelle selviää yhtä ja toista. Perästä kuuluu.

Oikaisu: Tämän numeron sivuilla 7, rivi 23, ylh. seisoo kansanvaltaista turhamaisuutta, tulee olla kansallista. (Tässä julkaisussa virhe on korjattu, ks. s. 17, rivi 12-13 ylhäältä lukien. *Toim. huom.*)

SOSIALISTINEN AIKAKAUSLEHTI

joka täten tarjotaan tilattavaksi, tulee käsittelemään etupäässä yhteiskunnallisia kysymyksiä sosialismin kannalta. Katsausosastossa aijomme erityisesti seurata sekä ulkomaista että kotimaista sosialistista kirjallisuutta.

Lehteämme ovat luvanneet kirjoituksillaan avustaa tunnetut työväenasian ajajat.

»Sosialistinen aikakauslehti» ilmestyy 2 kertaa kuukaudessa 24-sivuisena, ja saa sitä tilata Helsingissä Työmies-lehden konttorista, Akateemisesta kirjakaupasta, Laurentin sanomalehtimyymlästä sekä kaikista maamme postikonttoreista ja lehden asiamiehiltä.

TILAUSHINTA ON :

koko vuodelta 4 : —

puolelta » 2 : 50

kuukaudelta —: 50

Toimitus.

Toimituksen osote: Merik. 13. Konttoori: Saarniemenk. 6.

HINTA 25 PENNIÄ.